ASSAM PROJECT ON FOREST & BIODIVERSITY CONSERVATION

AGENCE FRANÇAISE DE DÉVELOPPEMENT

মূৰাবস্তি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি)

লামডিং বন সংমণ্ডল, নগাঁও দক্ষিণ সংমণ্ডল

উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

মূৰাবস্তি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি দ্বাৰা প্ৰস্তুত

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

(কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

জুলাই, ২০১৭

Approved

Divisional Forest Officer
Nagaon South Division
Hojai.

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সী ফ্ৰান্স ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ পভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাৰ্টী লাইন)
কম্পেল' (COMPELO)	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেনচিং লাইভলিহুড অপৰচুনিটিজ
চি এম এল (CML)	চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড (ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় আৰু জীৱিকা কেন্দ্ৰ)
ডি এফ অ' (DFO)	সাংমণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি (ইক'-ডেভেলপমেণ্ট কমিটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্ট্ৰি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট (কনজাৰভেচন) এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইটছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বন আইন (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৱাই পি (FYP)	পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ য়েৰ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	সেউজ গৃহ গেছ (গ্ৰীণ হাউছ গেছ)
জি অ' আই (GOI)	ভাৰত চৰকাৰ (গৱৰ্ণমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্টাৰপ্ৰিনিয়ৰশ্বিপ)

মূৰাবস্তি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
নগাঁও দক্ষিণ বন সংমণ্ডল, লামডিং বন সংমণ্ডল

১০ বছৰৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা)

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
১	ভূমিকা	৪
২	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা	৫
৩	জীৱিকাৰ সুযোগসমূহৰ বিশ্লেষণ	১০
৪	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৫
৫	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৬
৬	**পৰিশিষ্ট তালিকা-১** **জীৱিকা সৃষ্টি কাৰ্যসূচীৰ বাবে চিনাক্ত কৰা হিতাধিকাৰীৰ তালিকা** **(১) খাদ্য সংসাধন**	৩১

১। ভূমিকা

কম্পেল'ৰ প্ৰকল্প সম্পৰ্কে (ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট, COMPELO) ঃ	অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন্ ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰ্ভেচন)ৰ উদ্দেশ্য হৈছে— 'নিৰ্দিষ্ট এলেকাৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ অংশগ্ৰহণেৰে আৰু বনজ আৰু বনজবহিৰ্ভূত সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত কৰিবলৈ বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰাৰ লগতে বহুমুখী সুসংহত পৰিকল্পনাৰে অসমত স্থিতিশীল বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিচালনৰ ব্যৱস্থা কৰা।' প্ৰকল্পটোৰ লক্ষ্য হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ জীৱিকা আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু স্থিতিশীল ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে বনাঞ্চল সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰক পুনৰুদ্ধাৰ কৰা।' এই প্ৰকল্পটোলৈ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়াইছে এজেন্সী ফ্ৰান্সিজ ডি ডেভেলপমেণ্ট অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীয়ে। সহযোগ কৰিছে অসম চৰকাৰে। প্ৰকল্পটোৰ পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনাকে ধৰি সকলো কামৰ দায়িত্বত আছে আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰ্ভেচন ছ'চাইটী।
ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন	বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাভিত্তিক মূল্য সংযোজনৰ জৰিয়তে জীৱিকাৰ কাম-কাজ উন্নত কৰিবলৈ প্ৰকল্পটোত উদ্যোগমূলক বিকাশ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ প্ৰক্ৰিয়াকৰণৰ জৰিয়তে মূল্য সংযোজন আৰু বিপণনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা হেঁচাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এনে পদক্ষেপ জৰুৰী হৈ পৰিছে। বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বৰ্তমানে উপলব্ধ বনজ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু সেৱাসমূহত মূল্য সংযোজনৰ উপায় উদ্ভাৱন কৰাটো প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। তদুপৰি, বনাঞ্চলভিত্তিক জীৱিকাৰ বাহিৰে জীৱিকাৰ অন্য পথ বিচাৰি উলিওৱা আৰু দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সক্ষমতা বৃদ্ধি কৰাও দৰকাৰ। প্ৰকল্পটোৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ বাবে ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰাৰপ্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ, আই আই ই), গুৱাহাটী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন), আৰু 'চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ' ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড' (চি এম এল)ক লৈ এখন সমিতি গঠন কৰা হৈছে। এই সমিতিখনৰ নাম দিয়া হৈছে— ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ)' চমুকৈ কম্পেল'। প্ৰকল্পটোৰ নিৰ্দেশনা মতে এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে 'গাঁও আৰু বন বিভাগৰ বিভিন্ন অভিযান আৰু বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সদস্যক জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰা আৰু স্থিতিশীল বন ব্যৱস্থাপনাক এক প্ৰসাৰিত লক্ষ্য হিচাপে গণ্য কৰা।' বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়ন উভয় লক্ষ্যকে এই প্ৰকল্পত সামৰি লোৱা হৈছে।
মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা	অসমৰ হোজাই জিলাত অৱস্থিত মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই নথিত আগবঢ়োৱা হৈছে। এই জে এফ এম চি নগাঁও দক্ষিণ বন সংমণ্ডলৰ উত্তৰ অসম চক্ৰৰ অধীনত। সম্প্ৰদায়ৰ ৰূপৰেখা পৰৱৰ্তী শাখাত দিয়া হৈছে।

	বৰ্তমান ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলাসহ সকলো সদস্যৰ অংশগ্ৰহণৰ জৰিয়তে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই নথি অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ পৰিমাপৰৰ অংশ হিচাপে (পি আৰ এ) কাৰ্যকৰীকৰণ হয় সম্প্ৰদায় আৰু আই আই ই, গুৱাহাটীৰ অধীনৰ কৰ্মচাৰীৰ সহযোগত জুন, ২০১৬ চনত। জুলাই ২০১৬ তাৰিখে গৃহীত কৰাৰ বাবে এই নথি আলোচনা কৰি চূড়ান্ত কৰা হয়।

২। গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা

অৱস্থিতি

মূৰাবস্তি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি) লামডিং সামাজিক বনাঞ্চলৰ কাষত থকা স্থায়ী সম্প্ৰদায়ক লৈ গঠিত হৈছে। অসমৰ হোজাই জিলাৰ লামডিং ৰাজহ চক্ৰৰ অন্তৰ্গত উল্লেখিত জে এফ এম চি সমিতিখন।

পৰিশিষ্ট-১ত গাঁৱৰ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।

মূল তথ্য

জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা-ক ঃ জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

জে এফ এম চিৰ নাম	মূৰাবস্তি
বাসস্থান	মূৰাবস্তি
ৰাজহ গাঁৱৰ নাম	মূৰাবস্তি
গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চিৰ নাম	পূব লামডিং জি পি
ৰাজহ চক্ৰ	লংকা
জিলা	হোজাই
বন সংমণ্ডল	দক্ষিণ নগাঁও
বন আঞ্চলিক	লামডিং
বন লাট	বৰলংফাৰ
গঠন হোৱাৰ বছৰ	২০০৭-২০০৮
জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমা	তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে ঃ উত্তৰ ঃ লামডিং-ডিফু পথ দক্ষিণ ঃ লামডিং ৰে'ল ষ্টেচন পশ্চিম ঃ ৫৪নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ পূব ঃ খ্ৰীষ্টানবস্তি গাঁও

উৎস ঃ জে এফ এম চি তথ্য আৰু ২০১৬ চনৰ জুনত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত হোৱা আলোচনা।

অতিৰিক্ত বৰ্ণনা তালিকা-১ তথ্য-১ৰ (দিয়া হৈছে গাঁঠি দিয়া নথিত)

<table>
<tr>
<td>কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৰৰণ</td>
<td>জে এফ এম চিৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৰৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা-খ ঃ কাৰ্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৰৰণ
<table>
<tr><td>সভাপতিৰ নাম</td><td>বিশ্বনাথ দাস</td></tr>
<tr><td>সদস্য সচিবৰ নাম</td><td>দিলীপ বৰা, বন সংৰক্ষক-১</td></tr>
<tr><td>কোষাধ্যক্ষৰ নাম</td><td>শ্ৰীমতী সবিতা দাস</td></tr>
<tr><td>কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td><td>পুৰুষ ঃ ৬
মহিলা ঃ ৫</td></tr>
<tr><td>সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td><td>৭০</td></tr>
</table>
উৎস ঃ জে এফ এম চিৰ তথ্য।</td>
</tr>
<tr>
<td>পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি</td>
<td>গাঁওখনত বাস কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা হৈছে ৭০টা। য'ত ৭০টা পৰিয়ালেই দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ। পৰিয়ালৰ মহিলা মুৰব্বী নাই। মুঠ জনসংখ্যা ৪০৫, য'ৰ ২২৬জন পুৰুষ আৰু ১৭৯গৰাকী মহিলা। মুঠ জনসংখ্যাৰ ৫৬গৰাকী অনুসূচিত জাতিৰ আৰু ৩৪৯গৰাকী সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ।

উপৰ্যুক্ত বিষয়ত বিতং তথ্যৰ বাবে তালিকা-২ দ্ৰষ্টব্য।
ইয়াৰ পৰা জনা যায় যে ঃ
১) প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা হৈছে ৫.৮জন
২) গাঁওখনত লিংগ অনুপাত হৈছে প্ৰতি ১০০০জন পুৰুষৰ বিপৰীতে মহিলাৰ সংখ্যা ৭৯২গৰাকী।</td>
</tr>
<tr>
<td>শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ</td>
<td>প্ৰায় শতকৰা ৭০ শতাংশ বাসিন্দাই শিক্ষিতৰূপে জনা যায়। গাঁওখনৰ অধিকাংশ লোকে স্কুল পৰ্যায়ৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। আনহাতে তুলনামূলকভাৱে নগণ্যসংখ্যক পৰিয়ালৰ সদস্যইহে কলেজ আৰু বিশ্ববিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছে।

আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক— এই দুই ধৰণৰ জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী গাঁওবাসীয়ে গ্ৰহণ কৰি আহিছে। জে এফ এম চি এলেকাত অনানুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়নৰ অৰ্থ হৈছে পৰম্পৰাগতভাৱে গ্ৰহণ কৰা দক্ষতা। লোকসকলৰ নিম্নোক্ত ক্ষেত্ৰসমূহত পৰম্পৰাগত দক্ষতা আছে ঃ
ক) খাদ্য সংসাধন
খ) পশুপালন
গ) কাঠমিস্ত্ৰী
ঘ) চিলাই কাম</td>
</tr>
</table>

	সমগ্ৰ দেশৰ লগতে ৰাজ্যখনতো আনুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী প্ৰসাৰৰ বাবে চৰকাৰে সক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। এনে কোনো আঁচনিৰ পৰা এতিয়ালৈকে গাঁওবাসী উপকৃত হোৱা নাই। কিয়নো গাঁওখন অথবা ইয়াৰ পাৰ্শ্বৱৰ্তী অঞ্চলসমূহত তেনে কোনো আঁচনি ৰূপায়ণ কৰা হোৱা নাই।
মাটি	প্ৰকল্প গ্ৰহণ কৰা অঞ্চলৰ ভূমিৰ প্ৰকাৰ এনেধৰণৰ ঃ ঃ পলসুৱা মাটি দ' ঠাইত (বোকাময় মাটি) আৰু সমভূমি এলেকা (সাৰুৱা মাটি) ঃ পাহাৰ আৰু পাহাৰীয়া অংশৰ ৰঙামাটি এই ধৰণৰ মাটিয়ে সকলো ধৰণৰ খেতিৰে উপযুক্ততা গঢ়ে। কাৰণ এই সমগ্ৰ মাটিয়েই যথেষ্ট সাৰুৱা।
পানীৰ উৎসৰ পৰ্যাপ্ততা	এলেকাটো বৰলাংফৰ নদীৰ পৰা খালেৰে সংযোগ কৰা হৈছে, যিটো কাৰ্বি আংলঙৰ পাহাৰৰ পৰা প্ৰকল্প এলেকালৈ সংযোগ কৰা হৈছে।
জলবায়ু ঃ **উষ্ণতা আৰু বৰষুণ**	গ্ৰীষ্মকালত তাপমান ৪৫° চেলচিয়াছ। শীতলকালত তাপমাত্ৰা ৭° চেলচিয়াছলৈকে হয়। আনহাতে জানুৱাৰী মাহত গড় তাপমাত্ৰা হৈছে ১৫.৯° চেলচিয়াছ। বৰষুণৰ গড় পৰিমাণ হৈছে প্ৰায় ৬০-১২৫ মিলিমিটাৰ। বাৰিষাৰ ঋতুতেই (জুন-ছেপ্টেম্বৰ) সাধাৰণতে প্ৰায় এক-তৃতীয়াংশ বৰষুণ হয়। গাঁওখনত বাৰিষাৰ সময়ছোৱাত আৰ্দ্ৰতাৰ হাৰ উচ্চ (৯০ শতাংশৰো অধিক) আৰু জাৰকালি আৰ্দ্ৰতাৰ হাৰ নিম্ন (২৫ শতাংশৰ তলত)। লামডিং আৰু সংযুক্ত অঞ্চলসমূহ বৰষুণ ধূসৰ মণ্ডল আৰু সামান্য বৰষুণহে পৰে বুলি জনা যায়।
বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য	স্থানীয় বনাঞ্চলসমূহক সাধাৰণভাৱে পলসুৱা সমতলীয়া শাল বনাঞ্চল আৰু ভূখণ্ড শাল বনাঞ্চল হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে। ঘাই ঘাই বৃক্ষ প্ৰজাতিসমূহ হৈছে মচলাজাতীয়, পাত থকা শাক-পাচলি, ঢেকীয়াজাতীয় উদ্ভিদ, বেত, খেৰ, পশুখাদ্য আদি পোৱা যায়। এই সন্দৰ্ভত অতিৰিক্ত তথ্য 'বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা'ত দিয়া হৈছে।
ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ	গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ পৰিশিষ্ট-২ত বহলাই উল্লেখ কৰা হৈছে। এই পৰিশিষ্ট অনুসৰি পৰ্যবেক্ষণ কৰা কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্য নিম্নোল্লিখিত ধৰণৰ ঃ সিক্ত কৃষিভূমি ঃ ১০.৫ শতাংশ লামডিং-ডিফু পথ ঃ ০.৮৫ শতাংশ ধাননি পথাৰ ঃ ২১.৩৮ শতাংশ খৰিৰ বাবে গছ ৰোৱা ঃ ২৫.৩৪ শতাংশ পুখুৰী ঃ ৮.০৮ শতাংশ নদী ঃ ২.৩০ শতাংশ পথ ঃ ১.৭৬ শতাংশ বসতি ভূমি ২৩.৮৭ শতাংশ বৃক্ষাচ্ছাদিত এলেকা ঃ ৬.৩৭ শতাংশ
ভূমি ধাৰণ	প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ **তথ্য-(I)**ৰ **তালিকা-৩**ত উল্লেখ কৰা হৈছে। এই

	তালিকাৰ পৰা তলৰ তথ্যসমূহ পোৱা যায় ঃ ■ ৩১টা পৰিয়াল (৫৫ শতাংশ) ভূমিহীন; ■ ২৫টা (৪৫ শতাংশ) পৰিয়াল উপান্ত কৃষক (২ হেক্টৰৰ কম)। ■ সাধাৰণ বা ক্ষুদ্ৰ খেতিয়ক নাই (২-১০ হেক্টৰ)।
পশুধন	গাঁওখনত মুঠ পশুধনৰ সংখ্যা হৈছে ৩৮৭টা। পৰিয়ালসমূহে প্ৰতিপালন কৰা পশুধনৰ প্ৰকাৰ হৈছে এনেধৰণৰ ঃ গৰু ঃ ১২০টা ছাগলী ঃ ১৪০টা গাহৰি ঃ নাই হাঁহ-কুকুৰা ঃ ১২৭টা ওপৰত উল্লিখিত তথ্যৰ সবিশেষ বিৱৰণ **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৭**ত দাঙি ধৰা হৈছে।
গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা	যিকোনো জনগোষ্ঠীতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ নিৰ্বাহক্ষম উপায় উন্নয়নত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৫**ত গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমান অৱস্থা দাঙি ধৰা হৈছে। ওপৰৰ তালিকাৰ পৰা গাঁওখনৰ বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি সন্দৰ্ভত তলৰ তথ্যসমূহ লাভ কৰিব পাৰি ঃ **বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি ঃ** বসতি এলেকা পদপথ, বিদ্যুৎ, পানী যোগান, মোবাইল নেটৱৰ্ক আদিৰ দৰে মৌলিক বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিৰ পৰা বঞ্চিত। **শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সেৱা ঃ** গাঁওখনত শিক্ষাৰ ন্যূনতম ব্যৱস্থা নাই। ৰাজহুৱা যাতায়াত ব্যৱস্থা নাই আৰু পৰিয়ালৰ সদস্যসকলে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে ঘূৰিব-মেলিবলৈ। **চৰকাৰী কাৰ্যালয় ঃ** চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ (যেনে আৰক্ষী থানা, গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়, ৰাজহ কাৰ্যালয়, বন লাট কাৰ্যালয় আদি) আছে যদিও বসতি এলেকা বা নিকটৱৰ্তী এলেকাৰ পৰা নিয়মিত চৰকাৰী পৰিবহণ ব্যৱস্থা নথকাত গাঁওবাসীৰ সমস্যা বহুগুণে বাঢ়িছে আৰু তেওঁলোকে সহজতে সেইবোৰ কাৰ্যালয়লৈ যাব নোৱাৰে। **বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি ঃ** বেংক আৰু ডাকঘৰ আদিৰ দৰে বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানবোৰ বসতি এলেকাৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত। ফলত গাঁওবাসীয়ে বেংক একাউণ্ট বা ডাকঘৰত ছেভিংচ একাউণ্ট খুলিব পৰা নাই।
কৃষিশস্য	গাঁৱত উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ সবিশেষ **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৯.৩**ত বিশদভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে। ওপৰত উল্লেখিত তথ্যই তলত উল্লেখ কৰা গাঁৱত উৎপাদন হোৱা কৃষিশস্য দেখুৱাইছে ঃ খাৰিফ শস্য-ধান (আইজং, পংকজ, ৰঞ্জিত) ৰবিশস্য- সৰিয়হ আন শস্য- আম, আনাৰস, ভেন্দী, জলকীয়া, বন্ধাকবি, ফুলকবি। বেছিভাগ শস্যয়েই বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ।

শস্য উৎপাদনৰ বিতং বিৱৰণ	গাঁওখনত শস্যৰ উৎপাদন আৰু উৎপাদনৰ পৰিমাণৰ সবিশেষ **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৭**ত উল্লেখ কৰা হৈছে। উক্ত তালিকাৰ পৰা তলৰ তথ্যসমূহ পোৱা যায় ঃ ক) ধান- উৎপাদন-১২৬০ কুইণ্টল ঃ উৎপাদন হাৰ- ৬১.৬১ কুইণ্টল প্ৰতি হেক্টৰত খ) সৰিয়হ- উৎপাদন-৪৫ কুইণ্টল ঃ উৎপাদন হাৰ- ১১.২৫ কুইণ্টল প্ৰতি হেক্টৰত গ) শাক-পাচলি- উৎপাদন-৬০০ কুইণ্টল ঃ উৎপাদন হাৰ ২৬.৭৮ কুইণ্টল প্ৰতি হেক্টৰত
পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা	গাঁওখনত পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১১**ত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। জে এফ এম চিখনৰ পশুখাদ্যৰ মূল উৎসসমূহ হৈছে ঃ ক) ধানৰ অৱশিষ্টাংশ খ) বনাঞ্চলৰ মাজত থকা চৰ গ) সেউজ ঘাঁহ-বন আদি
বজাৰ	গাঁৱৰ পৰা বিভিন্ন বজাৰৰ অৱস্থান আৰু দূৰত্ব **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১২**ত উল্লেখ কৰা হৈছে। সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলে ক্ৰয়-বিক্ৰয়ৰ বাবে অহা-যোৱা কৰা বজাৰসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ ক) গেলামাল/সুলভ মূল্যৰ দোকান ঃ সুলভ মূল্যৰ দোকান, লামডিং ৪ কিঃমিঃ খ) সাপ্তাহিক/অৰ্ধ-সাপ্তাহিক বজাৰ ঃ ৫ কিলোমিটাৰ নিলগত লামডিং গ) প্ৰধান বজাৰ ঃ ৫ কিলোমিটাৰ নিলগত লামডিং
জলসম্পদ	**তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১০**ত জলসম্পদসমূহৰ বিষয়ে সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। পানী উপলব্ধ হোৱা প্ৰধান জলসম্পদসমূহ এনেধৰণৰ ঃ ক) নাদৰ পানী ঃ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ ঋতু অনুযায়ী) খ) টিউবৱেল ঃ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ ঋতু অনুযায়ী) গ) নদী ঃ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ ঋতু অনুযায়ী)
শক্তিৰ ব্যৱহাৰ	গাঁৱৰ শক্তিৰ ঘাই ঘাই উৎসসমূহ **তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১১**ত উল্লেখ কৰা হৈছে। ক) কাঠখৰি ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৭০টা, উৎস ঃ বনাঞ্চল খ) কেৰাচিন ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ৬২টা, উৎস ঃ বজাৰ, সুলভ মূল্যৰ দোকান গ) ৰন্ধন গেছ ঃ নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল ঃ ২১টা, উৎস ঃ চৰকাৰ
আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা	**সামাজিক গাঁথনি ঃ** গাঁৱত বঙালী আৰু নেপালী হিন্দু সম্প্ৰদায়ৰ উপৰি অন্যান্য পিছপৰা আৰু অনুসূচিত শ্ৰেণীয়েও বাস কৰে। মহিলাসকলৰ অৱস্থা সন্তোষজনক। **অৰ্থনৈতিক অৱস্থা ঃ** গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকলৰ অৰ্থনৈতিক স্থিতি সন্তোষজনক নহয়। মূল জীৱিকাৰ পথ হৈছে— চাহ বাগিচাৰ কাম আৰু ধানৰ খেতি। পৰিয়ালৰ বছৰি ন্যূনতম আয় ৭১,০০০ টকা আৰু সৰ্বাধিক আয় ৮৬,০০০ টকা। জীৱিকাৰ বাবে গাঁওখনৰ পৰা যুৱক আৰু অন্যান্যৰ ব্যাপক হাৰত বহিৰ্গমন হৈছে। অতিৰিক্ত তথ্য পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত দিয়া হৈছে।

মানচিত্ৰ	পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা তলৰ মানচিত্ৰসমূহ পৰিশিষ্ট-১৩ সন্নিৰিষ্ট কৰা হৈছে। * **গাঁৱৰ মানচিত্ৰ** * **গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ (পি আৰ এ অনুশীলনৰ সদস্যৰ নাম আৰু সবিশেষ** * **গাঁৱৰ সম্পদ মানচিত্ৰ** * **ভেন ডায়েগ্ৰাম** * **চাপাট্টি ডায়েগ্ৰাম**

৩। জীৱিকাৰ সুযোগসমূহৰ বিশ্লেষণ

জীৱিকাৰ সুবিধাৰ গাঁথনি তলত দেখুওৱা নিৰ্ণায়কৰ দ্বাৰা আলোচনা কৰা হৈছে।
ক) জীৱন ধাৰণৰ সম্পত্তি
খ) জীৱন ধাৰণৰ প্ৰসংগ
গ) জীৱন ধাৰণৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত গুৰুত্ব
মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ জীৱিকাৰ অৱস্থা বিশ্লেষণ কৰা হৈছে পি আৰ এ চলি থকা সময়ত ডি আই ডি আইৰ বহুকাল চলি থাকিব পৰাকৈ (অৰ্থ সংগ্ৰহ আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় উন্নয়নৰ বাবে)।
জে এফ এম চিৰ বৰ্তি থকা জীৱিকা অৱস্থা অংকন কৰা হৈছে এনে নামত
ক) প্ৰাকৃতিক সম্পদ
খ) বস্তুগত
গ) সামাজিক মূলধন
ঘ) মানৱ সম্পদ
ঙ) বিত্তীয় মূলধন

৪। প্ৰাকৃতিক মূলধন

লামডিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ অধীনৰ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ প্ৰধান প্ৰাকৃতিক সম্পদ হ'ল বাঁহ। চেগুণ, শাল, নিম, অৰ্জুন আৰু বৰলাংফুৰ নামৰ মাথোঁ এখন নদী আছে।
গৰিষ্ঠসংখ্যক মানুহ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল খৰি, সেউজ ঘাঁহ, কাঠ আদিৰ বাবে। খেতি আৰু জীৱিকাৰ বাবে গাঁৱৰ বাসিন্দাই নদীৰ পানী ব্যৱহাৰ কৰে। (তালিকা ১০, ১১, এফ ডি আৰৰ তালিকা-৩ পুনৰ বিস্তাৰিত ৰূপত দ্ৰষ্টব্য)

৫। বস্তুগত মূলধন

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ গৰিষ্ঠসংখ্যকে খেতিবাতিত জড়িত আৰু দুই হেক্টৰতকৈ কম মাটি থকা সাধাৰণ খেতিয়ক। বিস্তৃতভাৱে মাটি-সম্পত্তিৰ ধৰণ বৰ্ণোৱা হৈছে তালিকা-৩ পৰিশিষ্ট-৬ত। গাঁওখনত আছে ১৬৭জন সদস্যৰ অৰ্ধপকী ঘৰ, ৩৮জনৰ আছে সম্পূৰ্ণ পকীঘৰ আৰু বাকীখিনিৰ খেৰীঘৰ। শক্তি আহৰণৰ উৎসসমূহৰ ভিতৰত জৈৱিক, কেৰাচিন, বিদ্যুৎ, ৰন্ধন গেছ আদি আৰু গাঁওবাসীয়ে ঘৰুৱা কামত খৰি আৰু কেৰাচিনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। অৱশ্যে কিছু পৰিয়ালৰ ৰন্ধন গেছ আছে যদিও কম নিৰ্ভৰশীল (তালিকা ১০,১১)।
জে এফ এম চি অঞ্চলৰ ভিতৰত এখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, এখন উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয় আছে আৰু আন কোনো শিক্ষানুষ্ঠান নাই (তালিকা ঃ ৫)।
পানীৰ উৎসৰ ক্ষেত্ৰত ৩০ শতাংশই ব্যৱহাৰ কৰে দমকল। পোন্ধৰ শতাংশ পৰিয়ালে কুঁৰা আৰু দমকল দুয়োটায়ে ব্যৱহাৰ কৰে।

৬। সামাজিক মূলধন

ভূমিকা, কাম আৰু আহৰণত সুবিধা লভাৰ অসচেতনাৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে, সম্পূৰ্ণৰূপে নিজকে অৰ্পণ কৰিব নোৱাৰে জে এফ এম চিৰ আঁচনিত। গাঁওখনত মাথোঁ এই ক্ষেত্ৰত দুগৰাকী মহিলাহে আছে। সি যি নহওক, গাঁওখনত এটা মন্দিৰ আছে য'ত গাঁৱৰ সামাজিক সভা অনুষ্ঠি হয়।

৭। মানৱ সম্পদ

জে এফ এম চিৰ ৭৬ শতাংশ জনসাধাৰণ শিক্ষিত আৰু ২৪ শতাংশ নিৰক্ষৰ (উল্লেখ তালিকা ৪)

৮। বিত্তীয় মূলধন

জে এফ এম চি অঞ্চলত বা ইয়াৰ কাষত কোনো বেংক বা বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান নাই। অৱশ্যে গাঁওবাসীয়ে অনানুষ্ঠানিক প্ৰতিষ্ঠান বা সম্পৰ্কীয় মানুহৰ পৰা ঋণ লয়। ২৬৯সংখ্যক মানুহৰ বাণিজ্যিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানত একাউন্ট আছে, কিন্তু জমাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোক অৱগত নহয় লাভৰ হিচাবত।

৯। জীৱিকা প্ৰসংগ

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ জীৱিকা সম্পৰ্কীয় কাৰ্যকলাপসমূহ উল্লেখিত বিচাৰৰ মানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি নিৰ্ণয় কৰা হৈছে।

ক) জে এফ এম চিৰ মুঠ উপাৰ্জনত বিশেষ জীৱিকা কাৰ্যৰ অৰিহণা

খ) লাভৰ শতকৰা এটা অংশ বিশেষ এক জীৱিকা কাৰ্যত জড়িত কৰা

গ) সম্ভাৱনাপূৰ্ণ জীৱিকাৰ কাৰ্যপ্ৰণালীৰ অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত পদবী

১০। পি আৰ এৰ যোগেদি অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত শ্ৰেণী নিৰ্ধাৰণ

পি আৰ এ অনুশীলন	আই আই ই, গুৱাহাটীৰ এটা দলে মূৰাবস্তিত পি আৰ এ অনুশীলন কৰে। ইয়াৰ বিৱৰণ তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ **তাৰিখ** ঃ ৮ জুন, ২০১৬ **স্থান** ঃ কালী মন্দিৰ **উপস্থিত সদস্য** ঃ ৪২ **উপস্থিত থাকে** ঃ জে এফ এম চিৰ বিষয়ববীয়া, গাঁওবুঢ়া, সম্প্ৰদায়ৰ সদস্য, বন বিভাগৰ বিষয়া আদি।

পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য	বৰ্তমান পৰিয়ালসমূহৰ অৱস্থা সম্পৰ্কে অধ্যয়ন আৰু সম্প্ৰদায়ৰ জীৱিকা উন্নয়ন আৰু বনাঞ্চল উন্নয়নৰ কাৰণে অন্যান্য প্ৰাথমিক তথ্য সংগ্ৰহ কৰাই আছিল এই অনুশীলনৰ উদ্দেশ্য।
পি আৰ এ-ৰ ফলাফল আৰু ব্যৱহাৰ কৰা আহিলা	বিভিন্ন আহিলা ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে আৰু ফলাফল সংগ্ৰহ কৰা হৈছে। এইবোৰ হৈছে ঃ সামাজিক মানচিত্ৰায়ন (মেপিং) সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ (ৰেংকিং) সময়কালীন সমীক্ষা জীৱিকাৰ ঋতুকালীনতা ভেন ডায়েগ্ৰাম পৰিশিষ্ট- III ওপৰৰ বিষয়বোৰৰ সম্পৰ্কে বিতং তথ্য দিয়া হৈছে।
স্থানাংক	নিম্নোক্ত বিষয়ত স্থানাংক (ৰেংকিং) নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে ঃ ■ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন ■ প্ৰাৰম্ভিক কাম-কাজ (ই পি এ) ওপৰৰ বিষয়বোৰ পৰিশিষ্ট-III-ত উল্লেখ কৰা হৈছে। এইবোৰ বিষয় এনেধৰণৰ ঃ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক ১। খাদ্য সংসাধন ২। মৌ পালন ৩। গাড়ী চালনা ৪। মীন পাম
ই পি এ-ৰ স্থানাংক	

	স্থানাংক অনুসৰি গাঁৱৰ ই পি এ	**বিতং বিৱৰণ (পৰিশিষ্ট- III-ত অতিৰিক্ত তথ্য দিয়া হৈছে)**	**ধনৰ সম্ভাব্য উৎস / বিভাগ**
১।	খোৱাপানী	চৰকাৰী পানী যোগান	এ পি এফ বি চি পি এই ডি ই ডি আৰু চৰকাৰী পৰিকল্পনা
২।	অনাময় ব্যৱস্থা	পৰিয়ালে প্ৰতি অনাময় ব্যৱস্থা (কম খৰচৰ সংশোধন কক্ষ আৰু অনাময় ব্যৱস্থা)	স্বচ্ছ ভাৰত মিচন পি এইছ ই ডি
৩।	পথ সংযোগীকৰণ	লামডিং চহৰৰ পৰা গাঁৱলৈ (১২ কিঃমিঃ) ক'লা টপিঙৰ পথ	পি এম জি এছ ৱাই পি ডব্লিউ ডি
৪।	স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	গাঁৱৰ ভিতৰত উপ কেন্দ্ৰ	এন এইচ এম-এইছ আৰ এফ ডব্লিউ
৫।	ৰাজহুৱা সভাঘৰ	গাঁও পৰ্যায়ৰ সভাৰ বাবে সু-ব্যৱস্থাৰ গঢ়া ৰাজহুৱা সভাঘৰ	এ পি এফ বি চি
৬।	বিদ্যালয়	উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	এছ এছ এ

	■ কৰ্মপুঁজি ২ লাখ টকা যোগাৰ কৰি ই পি এ পুঁজিৰ পৰা জীৱিকাৰ উত্তৰণৰ বাবে কাৰ্যব্যৱস্থা লোৱা উচিত। ■ জে এফ এম চি পৰিসীমাত সুলভ মূল্যত চালি নিৰ্মাণ কৰা উচিত সম্প্ৰদায়ৰ কামৰ বাবে জে এফ এম চি কাৰ্যালয় সহিতে। ■ ই পি এ পুঁজিৰ পৰা সাধাৰণ জীৱিকাৰ কৰ্মৰ বাবে সুলভ মূল্যৰ চালি নিৰ্মাণ কৰি পশুধন ৰখাৰ সুবিধা কৰা উচিত।
জীৱিকাৰ সুযোগ-সুবিধা	চিহ্নিত কৰা জীৱিকাৰ সুযোগ-সুবিধাবোৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল— * কৃষি আৰু উদ্যানশস্য * পশুধন * কাঠ ভিন্ন বনজ উৎপাদন * ঋণৰ ব্যৱস্থা ওপৰত উল্লেখিত বিষয়বোৰ সম্পৰ্কে অধিক আলোচনা তলত উল্লেখ কৰা হৈছে।
কৃষি আৰু উদ্যানশস্য	কৃষি আৰু উদ্যান শস্যৰ ক্ষেত্ৰত সুযোগ সম্পৰ্কে **তথ্য-(II)**ৰ **তালিকা-১২**ত পাব। **প্ৰধান প্ৰধান বাধাবোৰ—** ক) কম পৰিমাণৰ উৎপাদন সংগ্ৰহ খ) মজুতকৰণ আৰু প্ৰক্ৰিয়া গ) বিপণন **সুযোগসমূহ ঃ** ক) বিপনন কেন্দ্ৰলৈ কম দূৰত্ব খ) নতুন আৰু আধুনিক প্ৰযুক্তি বিদ্যালয়ৰ সূচনা গ) নতুন প্ৰযুক্তিবিদ্যা আৰু শস্য-পশুপালনৰ অনুশীলন ঘ) ঊৰ্ধমুখী দাবী বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ কৃষিমূল উৎপাদিত সামগ্ৰী **পৰামৰ্শ দিয়া কৰ্মসূচী হৈছে ঃ** * কৃষি দক্ষতা বিকাশসূচী
পশুধন	পশুধন পালন-প্ৰজননৰ সুযোগ সম্পৰ্কে অধিক তথ্য **তালিকা-১৩**ত প্ৰদান কৰা হৈছে। **প্ৰধান বাধাবোৰ হৈছে ঃ** ক) বিত্তীয় সহায়তাৰ অভাৱ খ) জ্ঞানৰ অভাৱ

	গ) যোগান বজাৰৰ পৰা উৎপাদনৰ দুৰ্গমতা **সুযোগসমূহ ঃ** ক) উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্যসূচী ক) ভাল ঘৰুৱা বজাৰ খ) মৌপালনৰ সম্ভাৱনীয়তা পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচী ঃ মৌপালনৰ প্ৰশিক্ষণ
বিশেষীকৃত দক্ষতা	দক্ষতা উন্নয়ন আৰু ইয়াৰ সুযোগ সম্পৰ্কীয় তথ্য **তথ্য-(II)ৰ তালিকা-১৫**ত দিয়া হৈছে। **প্ৰধান বাধাবোৰ হৈছে ঃ** ক) কেঁচা সামগ্ৰীৰ পৰ্যাপ্ততা খ) উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ গুণগত মানৰ অভাৱ গ) ঋণ সুবিধা **সুযোগসমূহ ঃ** ক) জে এফ এম চিত আম, জলকীয়াৰ প্ৰচুৰতা খ) বজাৰথলীলৈ চমু পথ গ) বাহিৰৰ বজাৰৰ সৈতে ফেৰ মাৰিবলৈ আধুনিক বৈজ্ঞানিক সন্থাৰ ব্যৱহাৰ। **পৰামৰ্শ দিয়া কৰ্মসূচীসমূহ ঃ** ক) খাদ্য সংসাধনত প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ বাবে পৰামৰ্শ কাৰ্যসূচী
ঋণৰ সুবিধা	এই সন্দৰ্ভত **তথ্য-(II)ৰ তালিকা-১৬**ত আলোচনা কৰা হৈছে। **প্ৰধান বাধাসমূহ আৰু ইয়াৰ কাৰণবোৰ ঃ** ক) সুতৰ হাৰ খ) ঋণৰ পৰ্যাপ্ততা গ) বন্ধকৰ অসুবিধা **সুযোগসমূহ ঃ** ক) আত্মসহায়ক গোট গঠন খ) আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন **পৰামৰ্শ দিয়া কৰ্মসূচীসমূহ ঃ** ক) আত্মসহায়ক গোটৰ ওপৰত শৈক্ষিক কাৰ্যসূচী
কৌশলগত হস্তক্ষেপ	ওপৰত পৰামৰ্শ হিচাপে আগবঢ়োৱা কৰ্মসূচীসমূহৰ ভিত্তিত নিম্নোক্ত বিষয়সমূহক জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি ঃ **১) কৃষি আৰু উদ্যানশস্য ঃ** ট্ৰেক্টৰ চলোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ, কৃষি দক্ষতা উন্নয়ন কৰ্মসূচী, কীটনাশক, পতংগনাশক, সংকৰ প্ৰজাতিৰ শস্যৰ খেতি সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ। **২) পশুধন ঃ** গাহৰি পালন, হাঁহ-কুকুৰা পালন **৩) এন ডব্লিউ এফ পি ঃ** খাদ্য উদ্ভিদ, ভেষজ উদ্ভিদ আদিৰ খেতি। **৪) বিশেষ দক্ষতা ঃ** আধুনিক যন্ত্ৰপাতি আৰু সা-সঁজুলিৰ ব্যৱহাৰ সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ, গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তি প্ৰদান, দক্ষতাৰ উন্নতকৰণ আৰু নতুন উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ উদ্ভাৱন আৰু বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদন সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ, কেঁচামালৰ ভৰাল স্থাপন, প্ৰতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে বিপণন সংযোগ গঢ়ি তোলা। **৫) ঋণৰ ব্যৱস্থা ঃ** নিকটৱৰ্তী এলেকাত আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন।

১১। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজ	গাঁৱত পৰিকল্পনা কৰা উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ প্ৰধান কাম-কাজবোৰ হৈছে ঃ **কৃষিখণ্ড ঃ** ১। খাদ্য সংসাধন ২। গাড়ী চালনা ৩। কাপোৰ চিলোৱা কাম **উৎস ঃ নথি-১ৰ তালিকা ঃ ৩২**
আত্মসহায়ক গোটৰ কাম-কাজ	গাঁওখনৰ আত্মসহায়ক গোটবোৰে তলৰ কৰ্মসূচী সম্পৰ্কে পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে ঃ ১। উদ্যমিতা বৃদ্ধিৰ বাবে সজাগতা সৃষ্টি ২। যুটীয়া দায়বদ্ধতা গোট (জে এল জি) গঠন আৰু সংগঠিতকৰণ ৩। সমূহীয়াভাৱে জীৱিকাৰ কাম-কাজত গাঁওবাসীক চামিলকৰণ **উৎস ঃ তথ্য-৪ৰ তালিকা ৩৩**
শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ	তলত উল্লেখ কৰা মতে শিক্ষামূলক ভ্ৰমণৰ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে। ১। নাই ২। নাই **উৎস ঃ তথ্য-৪ৰ তালিকা ৩৪ত**
কৰ্ম আঁচনিৰ সাৰাংশ	পৰৱৰ্তী পৃষ্ঠাত দিয়া হৈছে।
সম্পৃক্তকৰণ	ভাৰত চৰকাৰৰ তলৰ আঁচনিসমূহৰ সৈতে পৰিকল্পনা কৰা কাৰ্যব্যৱস্থাৰ উদ্যোগসমূহক সম্পৃক্ত কৰিব পাৰি ঃ ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ নিয়োগ নিশ্চিত আঁচনি— গ্ৰামীণ নিয়োগৰ বাবে খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা— কৃষি আৰু কৃষি-সংশ্লিষ্ট কাম-কাজৰ উন্নয়নৰ বাবে। গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা — জল বিভাজিকা উন্নয়নসহ জলসিঞ্চনৰ বাবে। ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা মিছন। ঙ) দক্ষতা উন্নয়ন কৰ্মসূচী। চ) শিক্ষা, ৰেচম, পশুচিকিৎসা, জলসিঞ্চন, উদ্যোগ আৰু মীন বিভাগৰ পৰা সহায়। ছ) গ্ৰামোন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে উপযুক্ত বুলি বিবেচিত অন্যান্য আঁচনি। ওপৰত উল্লেখিত সম্পৃক্তকৰণে বৰ্তমান পৰিকল্পনাসমূহক সফল কৰি তোলাৰ লগতে এই পৰিকল্পনাৰ কৰ্মসূচী ৰূপায়ণৰ পৰৱৰ্তী কালছোৱাতো সহায় কৰিব।

১২। মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন আঁচনি

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও পৰ্যায়ত বিস্তৃত পি আৰ এ অনুশীলনৰ পিছত এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু ইয়াৰ মূল্য, পৰিৱেশতান্ত্ৰিক কাৰ্যকলাপ আৰু জে এফ এম চিক ন্যস্ত কৰা বনাঞ্চলৰ উৎপাদনমূলক সম্ভাৱনীয়তাক স্থিতিশীলতা প্ৰদান কৰাৰ লগতে সম্প্ৰদায়ৰ জীৱিকাৰ প্ৰয়োজনসমূহ আৰু উপভোগ স্থিতিশীল পদ্ধতিৰে পূৰণ কৰাই হৈছে এই পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য।

১। **জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা**

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলসমূহৰ বাবে এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত নিম্নোক্ত বিষয়সমূহ সম্পৰ্কে বিবেচনা কৰা হৈছে ঃ

ক) বন বিভাগৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ ওপৰত ন্যস্ত কৰা বনাঞ্চল এলেকা; আৰু

খ) ৰোপিত এলেকা/ৰোপণৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত সম্প্ৰদায়ৰ ভূমি আৰু অধিসূচিত বনাঞ্চল এলেকাৰ বাহিৰৰ অন্যান্য ভূমি।

ওপৰত উল্লেখিত জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ দুয়োটা বিভাগৰ অৱস্থা সম্পৰ্কে তলত আলোচনা কৰা হ'ল ঃ

১.১। **বনাঞ্চল আৰু তাৰ অৱস্থা**

জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ সম্পূৰ্ণ বিৱৰণ **প্ৰ'ফৰ্মা-১** (বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা) অন্তৰ্গত **তালিকা-৩.১**ত দিয়া হৈছে। এইবোৰক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত পৰিশিষ্ট হিচাপে সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। অন্যান্য ৰোপিত এলেকা (বা ৰোপণৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত এলেকা) সম্পৰ্কে বিবেচনা কৰাৰ পিছত মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ অৱস্থাৰ সাৰসংক্ষেপ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা-১ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ৪০% আৰু ততোধিক ক্ৰাউন ঘনত্ব বাকী- 'ক্ষতিগ্ৰস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬-৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল				
আৰ এফ / পি এফ, নামঃ বিট ঃ লামডিং গোট	১১০ হেক্টৰ	১	ভাল এলেকা ঃ ১১০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ নাই	৩-৬ মাহ
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা				
মুঠ	১১০ হেক্টৰ		ভাল এলেকা ঃ ১১০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ নাই	

উৎস ঃ তথ্য-৩, তালিকা ৩.১ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ইয়াৰ পৰা দেখা গ'ল যে মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ অধীনস্থ বনাঞ্চলৰ ভূমি ১১০ হেক্টৰ। ইয়াৰে ১১০ হেক্টৰ ভাল। ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা নাই।

১.২। বনাঞ্চলৰ মাটিৰ প্ৰকাৰ ঃ

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলসমূহৰ মাটি অধিক পৰিমাণে জৈৱ পদাৰ্থ থকা (এছ)। এই বনভূমিৰ মাটিৰ প্ৰকাৰৰ কিছু উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ২ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ মাটিৰ প্ৰকাৰ

স্থিতি মাপ	ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	বৃক্ষৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	২.৩ ৰ পৰা ২.৯৪ শতাংশলৈ জৈৱিক সহজলভ্য এন পি ২০৫ আৰু কে ২০ মাটিৰ গুণাগুণ তুলনামূলভাৱে কম	
ভূমি ক্ষয়ৰ অৱস্থা		
উপস্থিতি ঃ		
(ক) পলস	১৫ শতাংশ	
(খ) বোকামাটি	২০ শতাংশ	
(গ) ন-উৰ্বৰ ভূমি	নিম্ন	
(ঘ) বালিচাহি	৬৫ শতাংশ	

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'খ। বনাঞ্চলৰ মাটিৰ প্ৰকাৰ' / বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু স্থানীয় গাঁওবাসীৰ সৈতে হোৱা আলোচনা।

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বাবে; বনাঞ্চলৰ মাটিৰ প্ৰকাৰৰ উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্যসমূহৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'লঃ

ক) এণ্টিচল (৩২.৩ শতাংশ)
খ) ইনছেপ্টিচল (৪৯.৩ শতাংশ)
গ) আলফিচল (১২.৩ শতাংশ)
ঘ) ইউল্টছল (১৬.১ শতাংশ)

১.৩। বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহৰ নাম তলত উল্লেখ কৰা হ'ল। মন কৰিবলগীয়া যে স্থানীয় বনাঞ্চলসমূহক উজনি অসম আৰ্দ্ৰ গ্ৰীষ্ম মণ্ডলীয় চিৰহৰিৎ বনাঞ্চল হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে।

তালিকা- ৩ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

প্ৰজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
মুখ্য বন প্ৰজাতি	চেগুণ শাল	টেক্ট'নৈগ্ৰাণ্ডিছ লিন্ গ্মেলিনা আৰবৰিয়া
ভেষজ	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুন
	শিলিখা	টাৰ্মিমিলীয়া চেবুলা
	আঁহত	ফিকাশ্ৰেলিজিঅ'ছা
	ভোমোৰা	টাৰ্মিনেলিয়াবেলেৰিকা

জোপোহা	বিৰিপাতা	নিক'টিয়ানা টেবাকাম
	ঝাড়ু	গেনিষ্টি
ঔষধি	নিম	আজাচিৰাক্টাইণ্ডিকা
	ভোমোৰা	টাৰ্মিনেলিয়া চেবুলা
	শিলিখা	টাৰ্মিনেলিয়া চেবুলা
	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
	আমলখি	ফিলান্থাছ এমব্লিকা -

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

২। বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচী

তলৰ উপশাখাসমূহত মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচীসমূহ দিয়া হ'লঃ

২.১। জে এফ এম চিৰ অতীতৰ সুৰক্ষা ব্যৱস্থা

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিত অতীত লোৱা বন সুৰক্ষা ব্যৱস্থাসমূহ তলত আলোচনা কৰা হ'ল ঃ

ক) জড়িত পৰিয়াল সংখ্যা ঃ ১০০

খ) জড়িত লোকৰ সংখ্যা ঃ ২০০

গ) গৃহীত ব্যৱস্থাৰ সাৰাংশ ঃ জে এফ এম চি এলেকাত টহলৰ ব্যৱস্থা

ঘ) কোনো আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা ঃ শূন্য

উৎস ঃ প্ৰফ'মা-৩ জে এফ এম চিৰ মৰ্যাদা ঃviii বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

২.২। বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ ঘৰুৱা চাহিদাৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতাৰ তথ্য তলৰ তালিকাত দাঙি ধৰা হ'ল।

তালিকা- ৪ (ক) ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	পৰিয়ালৰ গড় চাহিদা		বৰ্তমান কিভাৱে চাহিদা পূৰণ হৈছে	উৎস
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱধান	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	উচ্চ	৫৪০ কিঃ গ্ৰাঃ /বছৰি		বনাঞ্চল
ঘৰৰ বাবে কাঠ	নিম্ন	২ টা / বছৰি		বনাঞ্চল
কৃষি সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—	—
খুঁটা / বাঁহ	নিম্ন	২ টা / বছৰি		বনাঞ্চল
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	নিম্ন	১৫ কিঃ / মাহত		বনাঞ্চল
এন টি এফ পি	নিম্ন	১ কিঃ / মাহত		বনাঞ্চল
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস ঃ তথ্য-৩, তালিকা ঃ ৩.২ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিত মুঠ ৭০ ঘৰ পৰিয়াল আছে। ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা এইটো গম পোৱা যায় যে মূৰাবস্তি গাঁৱৰ বাবে বছৰি মুঠ বনজ উৎপাদনৰ চাহিদা নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে তলত দিয়া ধৰণৰ—

তালিকা- ৪ (খ) ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ সকলো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃগ্ৰাঃ (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	৩৭৮০০ কিঃ গ্ৰামৰো অধিক	-
ঘৰৰ বাবে কাঠ	২	
খুঁটা / বাঁহ	২	-
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	১২৬০ কিলো	-
এন টি এফ পি	১২০ কিলো	—
অন্যান্য	নাই	-

উৎস ঃ তালিকা ঃ ৪ (ক) ওপৰত আৰু সম্প্ৰদায়ৰ নথিৰ পৰা সম্পূৰ্ণ পৰিয়ালৰ সদস্য ঃ

(*) গড় হিচাপে থুলমূল কৈ পৰিয়ালৰ প্ৰয়োজনীয় পৰিমাণ তালিকা ঃ ৪ (ক) ৰপৰা ×— পৰিয়ালসমূহ।

২.৩। গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সামগ্ৰী সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

পৰিয়ালৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰি এই ধৰণৰ সামগ্ৰী সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰীৰ জৰিয়তে গাঁওবাসী বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। হাতীখুলি জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণনৰ তথ্য তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা- ৫ (ক) ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

বনজ উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ স্থান
	ঋতু / মাহ	সংগ্ৰহকাৰী পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগৃহীত সামগ্ৰীৰ গড় পৰিমাণ (কিঃ গ্ৰাঃ)	
কাঠখৰি	-	-	-	-
ঘৰৰ বাবে কাঠ	—	—	—	—
সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—	—
বাঁহ	-	-	-	-
খুঁটা	—	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—	—
এন টি এফ পি	-	-	-	-
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

ওপৰৰ তালিকাত উল্লিখিত তথ্যৰ লগত সম্পৰ্কিত কিছু প্ৰাসংগিক তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৫ (খ) ঃ বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন— অতিৰিক্ত তথ্য মূৰাবস্তি জে এফ এম চি

বনজ উৎপাদনৰ নাম	উদ্বৃত্ত বিপণন (কিঃ গ্ৰাঃ)	কেনেদৰে বিপণন কৰা হয়	বনজ উৎপাদন বিক্ৰীৰ মাধ্যমেৰে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় আয়
কাঠখৰি	—	—	—
ঘৰৰ বাবে কাঠ	—	—	—
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	—	—	—
লাখুঁটি	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—
এন টি এফ পি	—	—	—
অন্যান্য—	—	—	—

২.৪। **বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা— ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণনৰ বাবে**

পূৰ্বে উল্লেখ কৰা উপ-শাখাৰ তথ্যৰ ভিত্তিত মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদাৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৬ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা (বাৰ্ষিক কিঃ গ্ৰাঃ) তাৰিকা-৪ (খ)ৰ পৰা	উদ্বৃত্ত বিপণন কৰা হৈছে তালিকা-৫ (খ)ৰ পৰা	মুঠ চাহিদা (কিঃ গ্ৰাঃ)
কাঠখৰি	৩৭৮০০ কেজি	-	৩৭৮০০ কেজি
ঘৰৰ বাবে কাঠ	২ টা		২ টা
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	২ টা		২ টা
লাখুঁটি	২ টা		২ টা
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	১২৬০ কেজি	-	১২৬০কেজি
এন টি এফ পি	১২০ কেজি	-	১২০কেজি
অন্যান্য—	-	-	-

৩। বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়

৩.১। সুৰক্ষা সমস্যাসমূহ

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বিষয়সমূহ সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল—

তালিকা- ৭ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়সমূহ

সমস্যাৰ ধৰণ	**প্ৰাসংগিক (হয়/নহয়)**	**গুৰুত্ব (হয়/নহয়)**
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় পশু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ- অন্যান্য এলেকাৰ পশু	হয়	হয়
বেআইনিভাৱে কাঠকটা	নহয়	নহয়
কাঠ চোৰাং চালান	নহয়	নহয়
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	হয়	হয়
বনভূমি বেদখল	নহয়	নহয়
অন্যান্য (বন্যপ্ৰাণী চোৰাং চিকাৰ)	নহয়	নহয়

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

সেয়েহে, উপৰোক্ত জে এফ এম চিত বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়ত সন্মুখীন হোৱা বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল—

ক) স্থানীয় আৰু অন্যান্য পশুৰ চাৰণ ভূমি

খ) বনত দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড

৪। বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ

তলত উল্লেখ কৰা উপ-বিভাগত মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ প্ৰধান বিষয়সমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল। এইবোৰ হৈছে যেনে— সুৰক্ষাৰ পৰিকল্পনা, বনাঞ্চল উন্নয়ন (নিৰাময়), নাৰ্চাৰী উন্নয়ন, ৰক্ষণাবেক্ষণ আৰু বিবিধ প্ৰকাৰৰ কাম-কাজ।

৪.১। সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলত দিয়াৰ দৰে— মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় বিষয়সমূহ পূৰ্বে আলোচিত উপ-শাখা ৩.১ৰ পৰা আলোচনা কৰা হৈছে।

তালিকা- ৮ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰযোজ্য হিচাপে প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ তালিকা ৩.৭ৰ পৰা পূৰণ কৰা হ'ব	**বনাঞ্চল এলেকাৰ অৱস্থিতি**	**ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ সংখ্যাগত মান নিৰ্ণয় (দৈৰ্ঘ্য, আয়তন, আকাৰ ইত্যাদি)**	**সময়-কাল**	**অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ /মধ্যম/নিম্ন)**
পহৰাদাৰৰ প্ৰতিশ্ৰুতি	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল	১ নং	গোটেই দিনধৰি	উচ্চ
অগ্নি সুৰক্ষা	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল	২ মিটাৰ ৰোপণ সীমা		উচ্চ
তথ্য যোগানকাৰীক পুৰস্কাৰ				
বেৰা-সামাজিক বেৰা				
গৰু ম'হ, তৃণভোজী ৰুধিব পৰা খাল				
ঘূৰণ চাৰণ পথাৰ				
পশুপালত খাদ্য যোগান				

উৎস ঃ প্ৰফ'মা-৩ তালিকা-৩.৭ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

এইদৰে দেখা গ'ল, মূৰাবস্তি জে এফ এম চি নিম্নোক্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ সুৰক্ষা ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ পৰিকল্পনা (উচ্চ/মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰসহ) গ্ৰহণ কৰা হৈছে ঃ

ক) পহৰাদাৰ নিযুক্তি

খ) অগ্নি সুৰক্ষা

৪.২। প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ

মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ৰ বনাঞ্চলৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাসমূহৰ নিৰাময়ৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৯ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ৰ প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ

নিৰাময় ব্যৱস্থা	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	জে এফ এম চি-ৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)	মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পাৰি	নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টৰ)
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	নহয়	নহয়	-	-
কটা গছৰ গুৰিৰ সুৰক্ষা	হয়	হয়	২০১৭	২০০মিটাৰ
জল বিভাজিকা নিৰাময়	হয়	হয়	২০১৭	২০০মিটাৰ
জলাধাৰ	হয়	হয়	২০১৭	২০০মিটাৰ
ঘাঁহ আৰু তৃণভূমিৰ কাম	নহয়	নহয়	-	-
বাঁহ ৰোপণ	নহয়	নহয়	-	-
বীজ সিঁচা	নহয়	নহয়	-	-
শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ	নহয়	নহয়	-	
কলম আৰু নিৰাময়	নহয়	নহয়	-	-
প্ৰাচীৰ বা কাঁইটীয়া তাঁৰৰ বেৰ	হয়	জে এফ এমচি	২০১৭	জে এফ এম চি সীমা
সামাজিক বেৰ	নহয়	নহয়	-	-
অন্যান্য কাম-কাজ	নহয়	নহয়	-	-

উৎস ঃ প্ৰফ'মা-৩ তালিকা-৩.৯ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

এইদৰে তলত নিৰাময় ব্যৱস্থাসমূহ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।

ক) কটা গছৰ গুৰিৰ সুৰক্ষা

খ) জলবিভাজিকা নিৰাময়, গ) পানী সংৰক্ষণ

(ঘ) জীৱন্ত জোপোহাৰ বেৰ

৪.৩। **বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কাম-কাজ আৰু বন সৃষ্টি**

ওপৰত উল্লেখ কৰা বিষয়সমূহৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট বিষয়বিলাক তলত দিয়া তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ১০ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ৰ বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা

নিৰাময় ব্যৱস্থা	ৰোপণৰ বাবে হেক্টৰৰ হিচাপত নিৰ্দ্ধাৰিত এলেকা	ব্লক ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিঃ × মিঃ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহৃদয়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ) আবদ্ধ ৰোপণ	-	-	-	-
ব্লক ৰোপণ	-	-	-	-

নিম, আমলখি, মহুৱা বহেৰা (ভেষজ উদ্ভিদ)	-	-	-	-
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	-	—	—	—
পোনপটীয়া ৰোপণ	১১০ হেক্টৰ (২৫ হেঃ এপিএফবিচিৰ অধীনত আৰু ৮৫ হেক্টৰ নাৰ্মিলৰ অধীনত)		কাঠখৰি, বগীপমা ভেলু, শিহাৰু, আঁহৈ, জাম ভোমোৰা শিলিখা	
অন্যান্য	—	—	—	—
মুঠ এলেকা (হে)	১১০ হেক্টৰ	-	কাঠখৰি, বগীপমা ভেলু, শিহাৰু, আঁহৈ, জাম ভোমোৰা শিলিখা	

উৎস ঃ **উৎস ঃ** প্ৰফ'মা-৩ তালিকা-৩.৮ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৪। বনাঞ্চল উন্নয়ন — কৰ্ম আঁচনি

শাল বৰ্হিভূত সহযোগী প্ৰজাতিসহ বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ বৃক্ষৰ ব্লক ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি

ৰোপণৰ নাম ঃ শাল বৰ্হিভূত সহযোগী প্ৰজাতিসহ বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ বৃক্ষৰ ব্লক ৰোপণ

ৰোপণৰ সময়সীমা ঃ ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)

ৰোপণৰ এলেকা ঃ

স্থান ব্যৱধান ঃ

বৃদ্ধি কৰিবলগীয়া উদ্ভিদৰ সংখ্যা ঃ

ব্লকৰ সংখ্যা ঃ

প্ৰজাতি ঃ

হাৰ ঃ

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাম-কাজ	পৰিমাণ
২০১৬-১৭	পুনৰুজ্জীৱিতকৰণৰ কাৰণে উপযুক্ত স্থান চিহ্নিতকৰণ-স্বাভাৱিকভাৱে বীজ পৰাৰ সম্ভাৱনা পৰীক্ষা-প্ৰাকৃতিক জৈৱিক হস্তক্ষেপ আৰু তীব্ৰতাৰ নিৰ্ণয়- ১০০ হেক্টৰৰ কম নহয়, ডিচেম্বৰ মাহত ভূমিৰ সীমা চিহ্নিতকৰণ, চাৰিটা ব্লকত ভূমি বিভাজন, ভূমি উন্নয়ন, মাটিৰ কাম হেক্টৰ প্ৰতি ১,০০০ টকাত	—
২০১৭-১৮*	ব্লক ৰোপণ ৩ × ৩ মিঃ, ১১১১ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ চিহ্নিতকৰণ	—
২০১৮-১৯*	ব্লক ৰোপণ ৩ × ৩ মিঃ, ১১১১ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ চিহ্নিতকৰণ	—
	প্ৰথম অপতৃণ ছাফাই; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৰৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০১৯-২০*	ব্লক ৰোপণ ৩ × ৩ মিঃ, ১১১১ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ চিহ্নিতকৰণ	—
	দ্বিতীয় অপতৃণ ছাফাই; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৰৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২০-২১*	ব্লক ৰোপণ ৩ × ৩ মিঃ, ১১১১ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ চিহ্নিতকৰণ তৃতীয় অপতৃণ ছাফাই	—
২০২১-২২*	চতুৰ্থ অপতৃণ ছাফাই; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৰৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২২-২৩*	পঞ্চম অপতৃণ ছাফাই; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৰৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২৩-২৪*	ষষ্ঠ অপতৃণ ছাফাই; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৰৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২৪-২৫*	সপ্তম অপতৃণ ছাফাই	—
২০২৫-২৬*	অষ্টম অপতৃণ ছাফাই	—
	মুঠ আৰশ্যকীয় বাজেট	

* ৰোপণৰ পৰৱৰ্তী কালত পাঁচ বছৰৰ মূৰে মূৰে ঘাঁহ-বন আঁতৰোৱাৰ কাম।

৬.মিশ্ৰ বৃক্ষৰোপণ-সহযোগী গছ পুলিৰ লগত চেগুন, খৰিৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা গছ আৰু বাঁহৰ ব্লক ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি

ৰোপণৰ নাম ঃ মিশ্ৰ গছ পুলিৰ লগত চেগুন, খৰিৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা গছ আৰু বাঁহৰ ব্লক ৰোপণ

ৰোপণৰ সময়সীমা ঃ ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)

ৰোপণৰ এলেকা ঃ

স্থান ব্যৱধান ঃ

বৃদ্ধি কৰিবলগীয়া উদ্ভিদৰ সংখ্যা ঃ

ব্লকৰ সংখ্যা ঃ

প্ৰজাতি ঃ

বন সৃষ্টিৰ বাবে কৰ্ম আঁচনি		
বিত্তীয় বৰ্ষ	কাম-কাজ	পৰিমাণ
২০১৬-১৭	পুনৰুজ্জীৱিতকৰণৰ কাৰণে উপযুক্ত স্থান চিহ্নিতকৰণ-স্বাভাৱিকভাৱে বীজ পৰাৰ সম্ভাৱনা পৰীক্ষা-প্ৰাকৃতিক জৈৱিক হস্তক্ষেপ আৰু তীব্ৰতাৰ নিৰ্ণয়- ৫০ হেক্টৰৰ কম নহয়, ডিচেম্বৰ মাহত ভূমিৰ সীমা চিহ্নিতকৰণ, চাৰিটা ব্লকত ভূমি বিভাজন, ভূমি উন্নয়ন, মাটিৰ কাম হেক্টৰ প্ৰতি ১,০০০ টকাত, তিনিটা কাঁইটীয়া তাঁৰৰ বেৰ, ২৮০০ আৰএম, প্ৰতি আৰ এমত ৫৬.৩৬ টকা।	—
২০১৭-১৮*	ব্লক ৰোপণ ২ × ২ মিঃ, ২৫০০ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ চিহ্নিতকৰণ	—
২০১৮-১৯*	ব্লক ৰোপণ ২ × ২ মিঃ, ২৫০০ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ	—
	চিহ্নিতকৰণ প্ৰথম অপতৃণ ছাফাই; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৱৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ	—
	অপসাৰণ।	
২০১৯-২০*	ব্লক ৰোপণ ২ × ২ মিঃ, ২৫০০ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ	—
	চিহ্নিতকৰণ দ্বিতীয় অপতৃণ ছাফাই; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৱৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২০-২১*	ব্লক ৰোপণ ২ × ২ মিঃ, ২৫০০ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ	—
	চিহ্নিতকৰণ তৃতীয় অপতৃণ ছাফাই আৰু কলম দিয়া	
২০২১-২২*	চতুৰ্থ অপতৃণ ছাফাই আৰু কলম দিয়া; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৱৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২২-২৩*	পঞ্চম অপতৃণ ছাফাই আৰু কলম দিয়া; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৱৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২৩-২৪*	ষষ্ঠ অপতৃণ ছাফাই আৰু কলম দিয়া।	—
২০২৪-২৫*	সপ্তম অপতৃণ ছাফাই	—
২০২৫-২৬*	অষ্টম অপতৃণ ছাফাই	—
	মুঠ আৱশ্যকীয় বাজেট	

* ৰোপণৰ পৰৱৰ্তী কালত পাঁচ বছৰৰ মূৰে মূৰে ঘাঁহ-বন আঁতৰোৱাৰ কাম।

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১০'/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৭. **কাঠভিন্ন বনজ উৎপাদনৰ বাবে ব্লক ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি**

ৰোপণৰ নাম ঃ কাঠভিন্ন বনজ উৎপাদনৰ বাবে ৰোপণ

ৰোপণৰ সময়সীমা ঃ ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)

ৰোপণৰ এলেকা ঃ

স্থান ব্যৱধান ঃ

বৃদ্ধি কৰিবলগীয়া উদ্ভিদৰ সংখ্যা ঃ

ব্লকৰ সংখ্যা ঃ

প্ৰজাতি ঃ

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাম-কাজ	পৰিমাণ
২০১৬-১৭	পুনৰুজ্জীৱিতকৰণৰ কাৰণে উপযুক্ত স্থান চিহ্নিতকৰণ-স্বাভাৱিকভাৱে বীজ পৰাৰ সম্ভাৱনা পৰীক্ষা-প্ৰাকৃতিক জৈৱিক হস্তক্ষেপ আৰু তীব্ৰতাৰ নিৰ্ণয়- ৫০ হেক্টৰৰ কম নহয়, ডিচেম্বৰ মাহত ভূমিৰ সীমা চিহ্নিতকৰণ, চাৰিটা ব্লকত ভূমি বিভাজন, ভূমি উন্নয়ন, মাটিৰ কাম হেক্টৰ প্ৰতি ১,০০০ টকাত, তিনিটা কাঁইটীয়া তাঁৰৰ বেৰ, ২৮০০ আৰএম, প্ৰতি আৰ এমত ৫৬.৩৬ টকা।	—
২০১৭-১৮*	ব্লক ৰোপণ ২ × ২ মিঃ, ২৫০০ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ চিহ্নিতকৰণ	—
২০১৮-১৯*	ব্লক ৰোপণ ২ × ২ মিঃ, ২৫০০ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ চিহ্নিতকৰণ	—
	প্ৰথম অপতৃণ ছাফাই; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৱৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০১৯-২০*	ব্লক ৰোপণ ২ × ২ মিঃ, ২৫০০ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ চিহ্নিতকৰণ	—
	দ্বিতীয় অপতৃণ ছাফাই; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৱৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২০-২১*	ব্লক ৰোপণ ২ × ২ মিঃ, ২৫০০ পুলি/ হেক্টৰ-এপ্ৰিল-জুনৰ ঋতুত; এলেকাৰ জি পি এছ চিহ্নিতকৰণ	—
	তৃতীয় অপতৃণ ছাফাই আৰু কলম দিয়া	
২০২১-২২*	চতুৰ্থ অপতৃণ ছাফাই আৰু কলম দিয়া; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৱৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২২-২৩*	পঞ্চম অপতৃণ ছাফাই আৰু কলম দিয়া; মৰা গছ পুলিবোৰ/পূৰ্বৱৰ্তী বছৰত ৰোপণ কৰা অৰ্ধমৃত পুলিবোৰ অপসাৰণ।	—
২০২৩-২৪*	ষষ্ঠ অপতৃণ ছাফাই আৰু কলম দিয়া।	—
২০২৪-২৫*	সপ্তম অপতৃণ ছাফাই	—
২০২৫-২৬*	অষ্টম অপতৃণ ছাফাই	—
	মুঠ আৱশ্যকীয় বাজেট	

৭.২। **নাৰ্চ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা**

মুৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ নাৰ্চ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা নিম্নোক্ত ধৰণৰ নাৰ্চ্ছাৰীবোৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল ঃ

ক) জে এফ এম চি নাৰ্চ্ছাৰী (বিভাগীয় নাৰ্চ্ছাৰীসহ)

বিতং বিৱৰণ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ১১ (ক) ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি নাৰ্চ্ছাৰী

নাৰ্চ্ছাৰীৰ অৱস্থিতি	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	পুলিৰ সংখ্যা	মন্তব্য

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১১'/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

অন্যান্য নাৰ্ছাৰী ঃ উল্লিখিত তালিকাই জে এফ এম চিৰ ওচৰৰ অন্যান্য নাৰ্চ্ছাৰীৰ বিস্তৃত বিৱৰণ দাঙি ধৰিছে ঃ

তালিকা- ১১ (খ) ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি নাৰ্চ্ছাৰী

নাৰ্চ্ছাৰীৰ অৱস্থিতি	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	পুলিৰ সংখ্যা	মন্তব্য

৭.৩। **ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা-১০ বছৰ**

মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ৰ ৰোপিত গছপুলিৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল। ইয়াত ১০ বছৰ সময়সীমা ধাৰ্য কৰা হৈছে।

ক) বৃক্ষৰ প্ৰজাতি শাল ভিন্ন আন প্ৰজাতিৰ বৃক্ষ, চেগুণ

তালিকা- ১২ (ক) ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ত ৰোপণ কৰা চেগুণ গছৰ পুলিৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়
প্ৰথম বছৰ	
দ্বিতীয় বছৰ	
তৃতীয় বছৰ	
চতুৰ্থ বছৰ	
পঞ্চম বছৰ	
ষষ্ঠ বছৰ	
সপ্তম বছৰ	
অষ্টম বছৰ	
নৱম বছৰ	
দশম বছৰ	

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

খ) বাঁহ

তালিকা- ১২ (খ) ঃ মুৰাবস্তি জে এফ এম চি-ত বাঁহৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়
প্ৰথম বছৰ	
দ্বিতীয় বছৰ	
তৃতীয় বছৰ	
চতুৰ্থ বছৰ	
পঞ্চম বছৰ	
ষষ্ঠ বছৰ	
সপ্তম বছৰ	
অষ্টম বছৰ	
নৱম বছৰ	
দশম বছৰ	

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গ) কাঠখৰিৰ বৃক্ষৰোপণ

তালিকা- ১২ (গ) ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ত কাঠখৰিৰ গছপুলিৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়
প্ৰথম বছৰ	
দ্বিতীয় বছৰ	
তৃতীয় বছৰ	
চতুৰ্থ বছৰ	
পঞ্চম বছৰ	
ষষ্ঠ বছৰ	
সপ্তম বছৰ	
অষ্টম বছৰ	
নৱম বছৰ	
দশম বছৰ	

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ঘ) এন টি এফ পি / ভেষজ উদ্ভিদ

তালিকা- **১২ (ঘ) ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ত এন টি এফ পি / ভেষজ উদ্ভিদৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা**

বছৰ	নিৰাময়
প্ৰথম বছৰ	
দ্বিতীয় বছৰ	
তৃতীয় বছৰ	
চতুৰ্থ বছৰ	
পঞ্চম বছৰ	
ষষ্ঠ বছৰ	
সপ্তম বছৰ	
অষ্টম বছৰ	
নৱম বছৰ	
দশম বছৰ	

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

বিঃদ্ৰঃ ঃ ডি এফ অ'ৰ দ্বাৰা নিশ্চিত কৰামতে ইয়াত ৰোপণ এলেকা উপলব্ধ নহয় (তলত প্ৰতিলিপি দিয়া হ'ল)।

To

The Range Forest Officer,
Lumding Range, Lumding

Sub:- Unavailability of area for creation of plantation under 'Murabosti' JFMC area.

Sir,

I have the honour to inform you that no area is available for creation of plantation "Murabosti" JFMC. Since, the vacant 20 Hectare have already been covered by fuelwood plantation under AFFBC scheme during 2005-06.

This is for favour of your kind information & necessary action.

Yours faithfully,

1. [illegible]
(President)
Murabosti J.F.M.C.

2.
(Member Secretary)
Member Secretary
Murabosti J.F.M.C.
Lumding

Forwarded
Forest Range Officer
Lumding Range, Lumding

Confirmed
(S. Rahman, AFS.)
D.F.O. N.C. Division
Hojai.

৭.৪। বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ কাম-কাজৰ পৰিকল্পনা

মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ৰ বিভিন্ন ধৰণৰ কাম-কাজৰ পৰিকল্পনা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা- ১৩ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ৰ বিভিন্ন ধৰণৰ কাম-কাজ

অভিযান	প্ৰয়োজন (আছে/নাই)	দায়িত্ব	মাহ/বছৰ	এলেকা (হেক্টৰ)
স্বাস্থ্য শিবিৰ	আছে	ভি এছ্ এছ	বৰষুণৰ বতৰ	জে এফ এম চি এলেকা
অনানুষ্ঠানিক শিক্ষা কেন্দ্ৰ	আছে	ভি এছ্ এছ	গোটেই বছৰ	জে এফ এম চি এলেকা
ইন্ধন ৰাহিকৰা সামগ্ৰী	আছে	ভি এছ্ এছ	গোটেই বছৰ	জে এফ এম চি এলেকা
পশুধনৰ স্বাস্থ্য উন্নয়ন অনুষ্ঠান	আছে	ভি এছ্ এছ	মাহেকীয়া	জে এফ এম চি এলেকা

উৎস ঃ প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৩/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

বিপণন কাৰ্যসূচী

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বাণিজ্যিক বিতৰণৰ বাবে হোৱা অভিযানসমূহ

ক) ব্যক্তিগত ক্ৰেতাৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ ব্যৱসায়

খ) ব্যক্তিগত পৰ্যায়ত ব্যৱসায়

গ) যৌথ বাণিজ্য।

৮। কাঠ আৰু ঘাঁহ-বনৰ প্ৰত্যাশিত লাভ

মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ বাবে ওপৰৰ বিষয়টো তলত তালিকাবদ্ধ কৰা হৈছে। এই সম্ভাৱনীয় লাভ হৈছে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত ইয়াৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা কৰা বন সুৰক্ষাৰ লাভ।

তালিকা- ১৪ ঃ মূৰাবস্তি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ সদস্যসকলে আশা কৰা লাভ

দ্ৰব্য	মাহ	বৰ্ষ	পৰিমাণ
কাঠখৰি	-	-	-
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	-	-	-
সা-সঁজুলি নিৰ্মাণৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-	-
বাঁহ	-	-	-
খুঁটা	—	—	—
বনাঞ্চলৰ গছ আৰু ঘাঁহৰ পৰা পশুখাদ্য	-	-	-
কাঠ ভিন্ন বনজ সম্পদ	-	-	-
পাৰিশ্ৰমিক	-	-	-
অন্যান্য	—	—	—

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৪/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৮.২। অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

মূৰাবস্তি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ এনেধৰণৰ ঃ

তালিকা- ১৫ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

পদ্ধতি	দ্ৰব্য
সমবিতৰণ	
সদস্যসকলৰ পৰা মুকলিভাৱে সংগ্ৰহ কৰা	ঔষধি গছ, পশুখাদ্য, ঝাড়ু
অন্যান্য পদ্ধতি	-

লামডিং সংমণ্ডলৰ বন বিষয়াসকলৰ মতে সমভাৱে বিতৰণ পদ্ধতি বিভাগীয়ভাৱে আৰম্ভ হোৱা নাই আৰু যিবিলাক মানুহে ৰোপণৰ ক্ষেত্ৰত কাম কৰে তেওঁলোকে মাথো অৱশিষ্ট হিচাপে থকাখিনিহে সংগ্ৰহ কৰে।

উৎস ঃ প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট নং	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
১	**কেনেকৈ গৈ পাব পাৰি**	৩২
২	**মানচিত্ৰ**	
	গাঁৱৰ মানচিত্ৰ	৩৪
	গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ	৩৫
	গাঁৱৰ সম্পদৰ মানচিত্ৰ	৩৬
৩	**গাঁৱৰ মানচিত্ৰ ব্যৱহাৰৰ ভূমি (জি আই এছ)**	৩৭
৪	**পি আৰ এ অনুশীলন**	৩৮
	সামাজিক মানচিত্ৰায়ন	৩৯
	সম্পদৰ স্থানাংক	৪২
	সময়কালীন সমীক্ষা	৪৩
	জীৱিকাৰ ঋতু	৪৪
	ভেন ডায়েগ্ৰাম	৪৭
	চাপাট্টি ডায়েগ্ৰাম	৪৮
	অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক আৰু ই পি এ	৪৯
৫	**আলোকচিত্ৰ**	৫১
৬	জে এফ এম চি-ৰ সদস্যসকলৰ তালিকা	৫৩
৭	পূৰণ কৰা তালিকা (প্ৰফৰ্মা ১ৰ পৰা প্ৰফৰ্মা ৪) তালিকাৰ সংখ্যা- ১-১৬	৫৫

পৰিশিষ্ট ১

কেনেকৈ গৈ পাব পাৰি ঃ

গুৱাহাটীৰ পৰা লামডিঙৰ দূৰত্ব, অৱস্থিতি, পথৰ মানচিত্ৰ আৰু নিৰ্দেশ

ভাৰতৰ ৯৩.১৭ দ্ৰাঘিমাংশ আৰু ২৫.৭৫ অক্ষাংশত গুৱাহাটী অৱস্থিত। আনহাতে ভাৰতৰ ৯১.৭৫ দ্ৰাঘিমাংশ আৰু ২৬.১৯ অক্ষাংশত লংকা অৱস্থিত।

গুৱাহাটী আৰু লামডিং মাজৰ দূৰত্ব

গুৱাহাটী আৰু লামডিং মাজৰ পোনপটীয়া দূৰত্ব ১৫০ কিঃ মিঃ (কিলোমিটাৰ) আৰু ১৮৮.৯৩ মিটাৰ। মাইলৰ হিচাপত গুৱাহাটী আৰু লামডিং মাজৰ দূৰত্ব ৯৩.৩ মাইল। এয়া হৈছে পোনপটীয়া সৰলৰৈখিক দূৰত্ব। এইটো পোনপটীয়া পথৰ কাৰণে গুৱাহাটী আৰু লামডিঙৰ যাত্ৰাৰ সময়ত সলনিও হ'ব পাৰে যদি বাছ বা ৰে'ল বা নিজববীয়াকৈ গাড়ী লৈ যায়।

গুৱাহাটীৰ পৰা লামডিঙৰ ভ্ৰমণৰ সময়

গুৱাহাটীৰ অৱস্থান লামডিং পৰা প্ৰায় ১৫০ কিলোমিটাৰ দূৰত। গতিকে একেৰাহে প্ৰতি ঘণ্টাত ৫০ কিলোমিটাৰ গতিৰে ভ্ৰমণ কৰিলে ৩ ঘণ্টাত লংকা পাবগৈ পাৰি। কিন্তু বাছৰ গতি, ৰে'লগাড়ীৰ গতি অথবা নিজে ব্যৱহাৰ কৰা যান-বাহনেৰে যাত্ৰা কৰাৰ ওপৰতে ভ্ৰমণ সময় পৃথক পৃথক হ'ব পাৰে।

গুৱাহাটীৰ পৰা লামডিং বাছ

গুৱাহাটীৰ পৰা বাছেৰে লংকালৈ বাছেৰে প্ৰতি ঘণ্টাত গড় ৬০ কিলোমিটাৰ গতিৰে গ'লে সময় লাগে প্ৰায় ২.০৫ ঘণ্টা। বিভিন্ন পথেৰে যাত্ৰা অথবা পথৰ অৱস্থাৰ কাৰণে গুৱাহাটীৰ পৰা বাছেৰে লামডিং যাওঁতে আনুমানিক সময় ওপৰত উল্লেখ কৰা সময়ৰ তুলনাত অধিক লাগিব পাৰে। এই ভ্ৰমণ সময় হিচাপ কৰা হৈছে সৰলৰৈখিক দূৰত্বৰ হিচাপত।

গুৱাহাটীৰ পৰা লামডিং বাছ ভাড়া প্ৰায় ১২০ টকা হ'ব পাৰে।

গুৱাহাটীৰ পৰা লামডিং পথৰ মানচিত্ৰ

গুৱাহাটী প্ৰায় লামডিং পশ্চিম দিশে অৱস্থিত। গুৱাহাটীৰ পৰা পশ্চিম গতিমুখ কেৱল আনুমানিক। ইয়াত দিয়া গুগ্‌ল মানচিত্ৰত লামডিংলৈকে নীলা ৰঙৰ ৰেখাৰে পথ সংযোগ দেখুওৱা হৈছে। লামডিং অভিমুখী ভ্ৰমণ মানচিত্ৰৰ পথৰ হোটেল, পৰ্যটনস্থলী, বনভূজৰ ঠাই, পেট্ৰ'ল পাম্প আৰু বিভিন্ন ধৰ্মীয় স্থান দেকা পাব। কিন্তু ভ্ৰমণকাৰীয়ে আকাংক্ষা কৰা ধৰণে গুগ্‌ল মানচিত্ৰ সকলো ঠাই দেখাৰ বাবে উপযোগী নহয়। বৰং ইয়াত দিয়া আমাৰ মানচিত্ৰত স্থানীয় দৰ্শনীয় স্থান আৰু পথৰ মানচিত্ৰবোৰ বিতংভাৱে দেখুওৱা হৈছে।

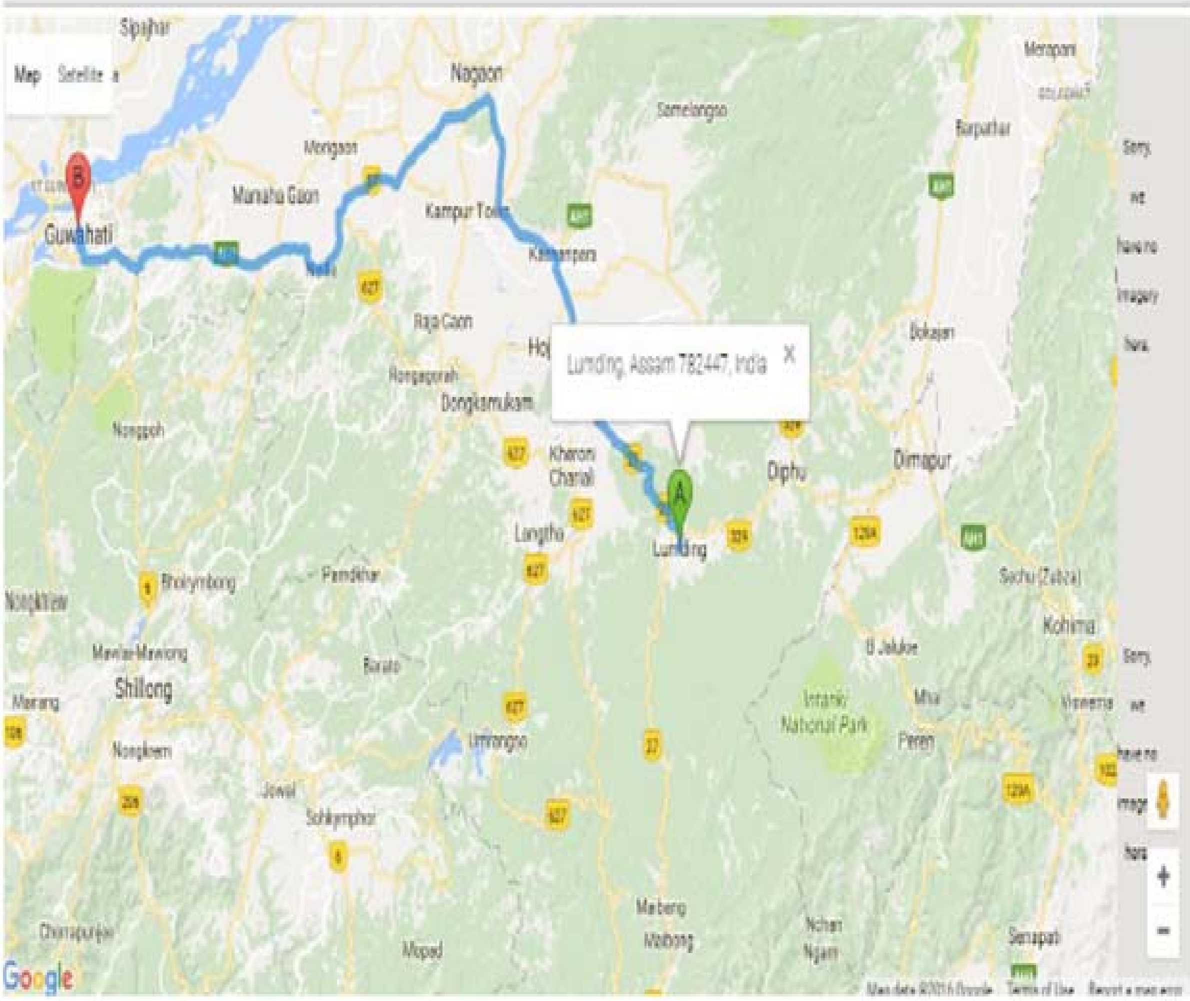
Map
Satellite
Sipajhar
Nagaon
Morigaon
Kampur Town
Guwahati
Raja Gaon
Dongkamukam
Lumding, Assam 782447, India
Lumding
Diphu
Dimapur
Nongpoh
Shillong
Kohima
Intanki National Park
Peren
Senapati
Google

১। গাঁৱৰ মানচিত্ৰ

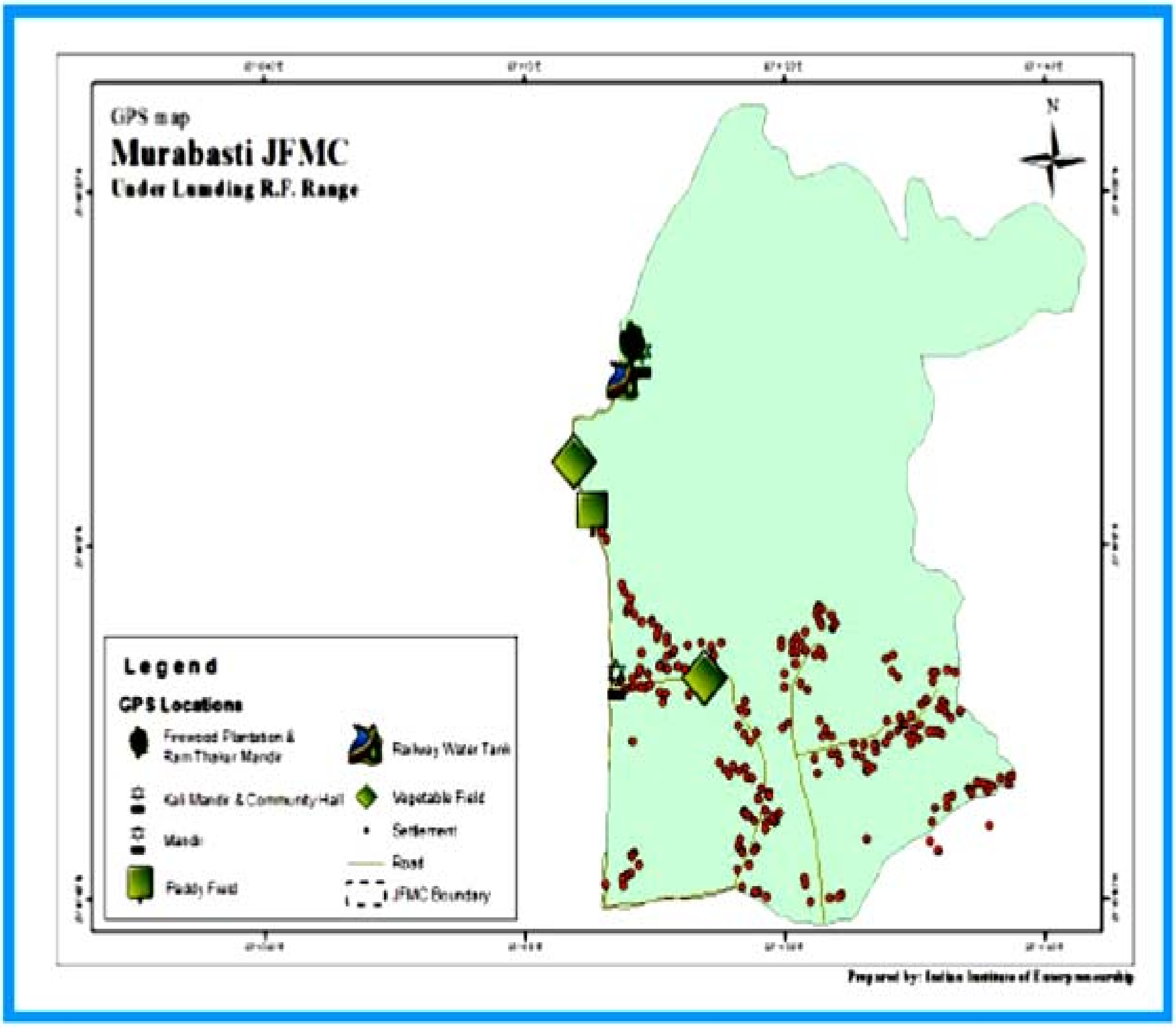
GPS map
Murabasti JFMC
Under Lumding R.F. Range
N
Legend
GPS Locations
Railway Water Tank
Kali Mandir & Community Hall
Vegetable Field
Settlement
Road
Paddy Field
JFMC Boundary
Prepared by: Indian Institute of Entrepreneurship

২। মূৰাবস্তিৰ সামাজিক মানচিত্ৰ

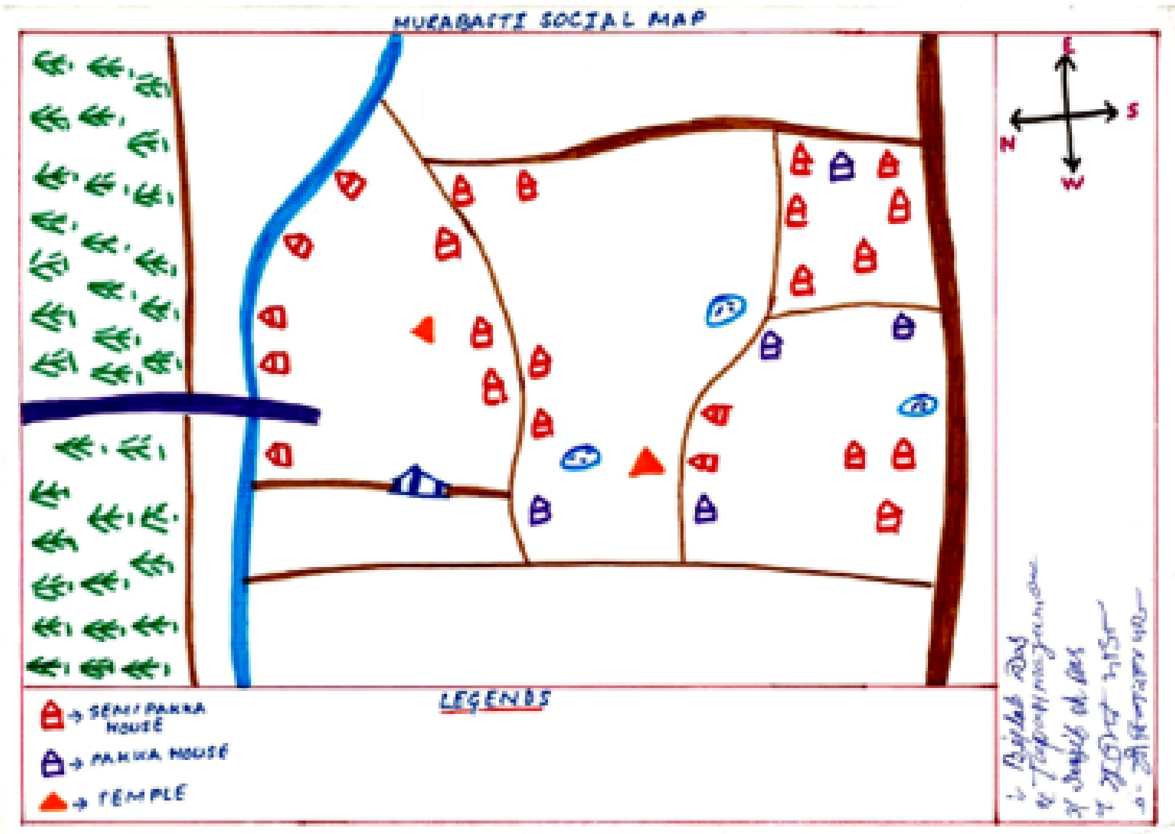

৩) সম্পদৰ মানচিত্ৰ

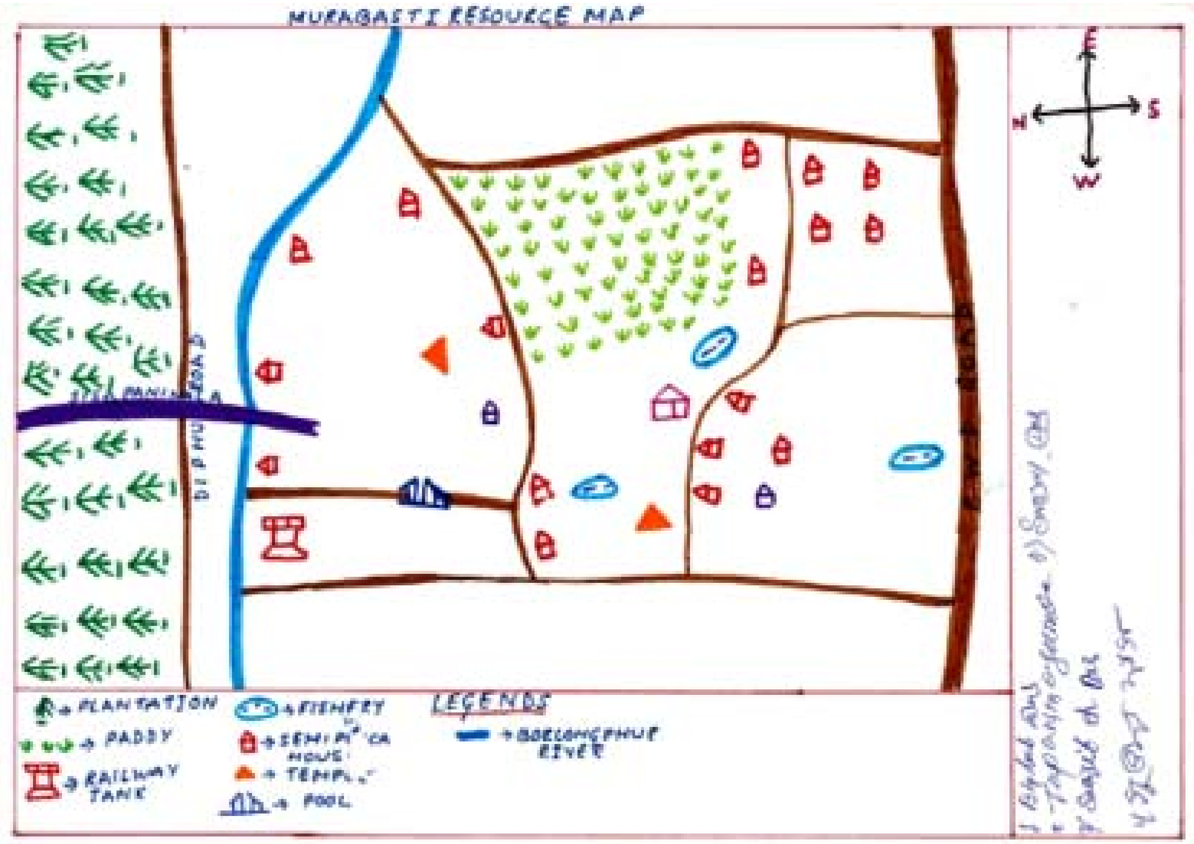

পৰিশিষ্ট ৩

গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ মানচিত্ৰ (জি আই এছ)

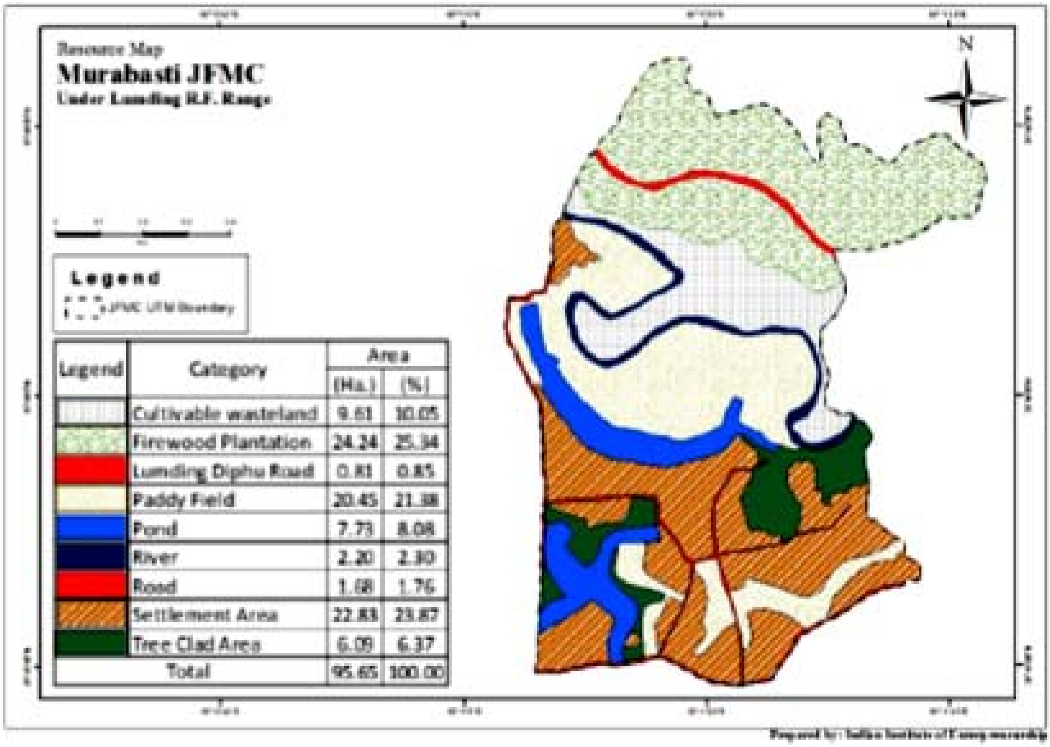

Legend	Category	Area (Ha.)	Area (%)
	Cultivable wasteland	9.61	10.05
	Firewood Plantation	24.24	25.34
	Lumding Diphu Road	0.81	0.85
	Paddy Field	20.45	21.38
	Pond	7.73	8.08
	River	2.20	2.30
	Road	1.68	1.76
	Settlement Area	22.83	23.87
	Tree Clad Area	6.09	6.37
Total		95.65	100.00

পৰিশিষ্ট ৪

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ কাৰ্যকলাপ (পি আৰ এ)

অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ণৰ স্থান আৰু সময় ঃ

অংশগ্ৰহণকাৰীৰ সংখ্যা	৪২
সময়	১০.৩০, ৮ জুন ২০১৬
স্থান	কালী মন্দিৰ

তালিকা ঃ ৩.১ মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ অধীনস্থ গাঁওসমূহৰ চমু বিৰৰণ

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	পৰিয়ালসংখ্যা	জনসংখ্যা		
			মুঠ	পুৰুষ	মহিলা
১	মূৰাবস্তি	৭০	৪০৫	২২৬	১৭৯
	মুঠ	**৭০**	**৪০৫**	**২২৬**	**১৭৯**

পি আৰ এ কলাকৌশলৰ অনুশীলনত ব্যৱহৃত বিভিন্ন পি আৰ এ পদ্ধতিসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

ক) সামাজিক মানচিত্ৰায়ন (মেপিং)

খ) সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্দ্ধাৰণ (ৰেংকিং)

গ) সময়-কালৰ সমীক্ষা

ঘ) ঋতু সম্পৰ্কীয় বিশ্লেষণ

ঙ) চাপাটি ডায়াগ্ৰাম

৩.১। সামাজিক মানচিত্ৰায়ন (মেপিং) ঃ

বিভিন্ন সামাজিক-অৰ্থনৈতিক বিষয়বোৰক লৈ আলোচনা আৰু মানচিত্ৰৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে এলেকাৰ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা গভীৰভাৱে অধ্যয়নৰ বাবে গাঁওবাসী আৰু উদ্‌গনি দাতাসকলক সহায়ৰ উদ্দেশ্যে সামাজিক মানচিত্ৰায়ণ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। সামাজিক মানচিত্ৰৰ জৰিয়তে সমপৰদায়ৰ উপলব্ধ আন্তঃগাঁথনি, সামাজিক গাঁথনি, প্ৰতিষ্ঠানসমূহ, বৃত্তি আদিৰ তথ্য দাঙি ধৰাৰ বাবে যথোপযুক্ত প্ৰচেষ্টা চলোৱা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে এই প্ৰকল্পৰ বিষয়ে সজাগতা শিবিৰ অনুষ্ঠিত কৰা হয়। গতিকে বিদ্যালয়ত পি আৰ এ প্ৰক্ৰিয়াৰ বাবে মানুহক সমাৱেশিত কৰাটো সহজ। গাঁওবাসীসকলৰ উৎসাহ প্ৰশংসনীয় আৰু তেওঁলোকে সক্ৰিয়ভাৱেই মানচিত্ৰায়ণ প্ৰক্ৰিয়াত অংশগ্ৰহণ কৰিছে।

প্ৰথমে গাঁৱৰ লোকসকলক গাঁওখনৰ পথসমূহৰ মানচিত্ৰ আঁকিবলৈ কোৱা হয়। তাৰ পিছত তেওঁলোকৰ আবাস, গুৰুত্বপূৰ্ণ সামাজিক স্থানসমূহ আৰু চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহৰ অৱস্তান পি আৰ এ-ৰ টীম সদস্যসকলৰ সহায়ত আঁকিবলৈ কোৱা হয়। দুজন সদস্যই স্বতঃপ্ৰণোদিতভাৱে মানচিত্ৰ আঁকিবলৈ আগবাঢ়ি আহে আৰু তেওঁলোকক সহায় কৰে গাঁৱৰ অন্যান্য বাসিন্দা আৰু টীমৰ সদস্যসকলে। মানচিত্ৰত গাঁৱৰ সকলো বাসিন্দাই নিজৰ নিজৰ আবাসৰ অৱস্থান দেখুৱাই দিয়ে। মানচিত্ৰায়ণ প্ৰক্ৰিয়া সমাপ্ত হোৱাৰ পিছত টীমৰ সদস্যসকলে পৰিয়ালসমূহৰ গৃহস্থালীৰ ধৰণ সম্পৰ্কীয় তথ্যসমূহ, যেনে পকীঘৰ, অৰ্ধপকীঘৰ, ইন্দিৰা আৱাস যোজনাৰ ঘৰ আৰু খেৰৰ ঘৰ সম্পৰ্কে তথ্যসমূহ সংগ্ৰহ কৰে।

তালিকা-৩.২ ঃ গাঁওবোৰ সম্পৰ্কে তথ্য

	গাঁও	**মূৰাবস্তি**
সামাজিক তথ্য	মুঠ জনসংখ্যা	৪০৫
	পুৰুষ	২২৬
	মহিলা	১৭৯
	মুঠ পৰিয়াল	৭০
	অৰ্ধপকীঘৰৰ সংখ্যা	৪৯
	পকীঘৰৰ সংখ্যা	৬
	আই এ ৱাই ঘৰৰ সংখ্যা	১৫
ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা	দলং	১
	জান-জুৰি	১
	নদী	১
	মন্দিৰ	১০
	ধান ভজা (মুৰি) মিল	১
	সামূহিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	১
	ধান খুন্দা (চিৰা) কল	১
	মীন পালনৰ পুখুৰী	১

- সামাজিক মানচিত্ৰায়নত অংশগ্ৰহণকাৰীসকলে ৭০টা পৰিয়ালক চিহ্নিত কৰে। ইয়াৰে ৪৯টা পৰিয়ালৰ আবাস অৰ্ধপকী আৰু ৬ টা পৰিয়ালৰ আৱাস পকী। বাকী ১৫টা পৰিয়ালৰ আবাস ইন্দিৰা আৱাস যোজনাৰ অধীনত চৰকাৰ নীতি অনুসৰি চৰকাৰী ধনৰ সাহায্যত গঢ়ি তোলা হৈছে। এইটোৱে সূচাইছে যে ইন্দিৰা আৱাস যোজনাই সেই এলেকাত থকা গাঁৱৰ দুখীয়া লোকসকলৰ কোনো উল্লেখযোগ্য পৰিচিতি লাভ কৰা নাই।
- এইবোৰৰ উপৰি পৰিয়ালসমূহৰ শ্ৰেণীভিত্তিক বিভাজন, গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান যেনে ৰাজহুৱা সভাঘৰ, দলং মানচিত্ৰত অংকিত কৰা হয়।
- গাঁওবাসীৰ পানীৰ প্ৰধান উৎস হৈছে সীমিত পৰিমাণৰ দমকল আৰু ৰে'ল বিভাগে পাইপেৰে গাঁওবাসীলৈ যোগান ধৰা পানী।
- গাঁৱত শিক্ষাৰ ব্যৱস্থাসমূহ সন্তোষজনক নহয়। কাৰণ গাঁৱত উচ্চ মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ কোনো বিদ্যালয়ৰ সুবিধা নাই জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত য'ত মাথো অষ্টম শ্ৰেণীতেই বিদ্যালয় এৰে। ইয়াত মাথো এটাই অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আছে।
- গাঁৱখনৰ লোক বঙালী সম্প্ৰদায়ৰ আৰু সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ আৰু অনুসূচীত জাতিৰ।

জ্ঞাত তথ্য ঃ

- মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ গাঁৱৰ ভিতৰত বিদ্যুৎ ব্যৱস্থা পৰ্যাপ্ত। জে এফ এম চিৰ পৰিয়ালসমূহ অতি কমসংখ্যাকৰ হে ৰন্ধন গেছৰ সংযোগ আছে। কিন্তু গাঁওখনৰ লোকসকল এতিয়াও ঘাইকৈ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল আৰু ৰন্ধন কাৰ্যৰ বাবে কাঠখৰিয়েই ব্যৱহাৰ কৰে। তেওঁলোকে কাঠখৰি সংগ্ৰহৰ বাবে বনাঞ্চললৈ যায় যিটো বনাঞ্চল ধ্বংসৰ কাৰণ আৰু বন বিভাগ এই বিষয়টোক লৈ অত্যন্ত উদ্বিগ্ন।
- জে এফ এম চি এলেকাৰ ভিতৰতে প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ আছে। আনহাতে জে এফ এম চিৰ পৰা পাঁচ কিলোমিটাৰ নিলগত লামডিঙত আছে বনাঞ্চল লাট কাৰ্যালয় আৰু গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়। এই গাঁওখনৰ পৰা হোজাই চহৰলৈ পৰিবহণ আৰু যোগাযোগৰ বাবে সাত কিলোমিটাৰ পথ অতিক্ৰম কৰিব লাগে।
- জে এফ এম চি এলেকাৰ ভিতৰত এটা ৰাজহুৱা সভাঘৰ আছে। গাঁওবাসীসকলে সভা-সমিতিৰ বাবে ৰাজহুৱা সভাঘৰৰ উপৰি অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আৰু প্ৰাথমিক বিদ্যালয়কো ব্যৱহাৰ কৰে। ঘাই ঘাই সভাবোৰ হৈছে গাঁও পঞ্চায়তৰ সভা, গাঁওবুঢ়াসকলৰ সভা, বন বিভাগৰ সভা আৰু অন্যান্য ৰাজনৈতিক সভা।
- গাঁওবাসীসকল পশু খাদ্যৰ বাবে বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। আৰু বনাঞ্চলত পশুখাদ্য পৰ্যাপ্ত। যিসকলৰ সামথ্য আছে তেওঁলোক পশুপালনতো জড়িত। পশুখাদ্যৰ বাবে গাঁওবাসীসকল সম্পূৰ্ণভাৱে শস্যৰ অৱশিষ্টা অংশ, গছৰ পাত, ঘাঁহ আৰু সেউজ পশু খাদ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। শস্য চপোৱাৰ পিছত শস্যৰ অৱশিষ্টা অংশ পথাৰতে থাকে এইবোৰ হৈছে শস্যৰ গছৰ গুৰি, কাণ্ড, পাত, গছৰ ছাল আৰু শস্য বীজৰ বাকলি।
- গাঁওখনত কিছু চৰণীয়া পথাৰ আছে, সেইবোৰ চৰণীয়া পথাৰতে পশুবোৰ মেলি দিয়ে। এই চৰণীয়া পথাৰবোৰৰ পশু খাদ্য মাত্ৰ ছমাহৰ বাবে পৰ্যাপ্ত। ঋতুকালীন চৰণীয়া এলেকাবোৰৰ নিৰ্দিষ্ট কিছু এলেকাত পশুক মেলি দিয়া হয়, বাকীবোৰ এলেকাত ঘাঁহ গজিবলৈ আছুতীয়াকৈ ৰখা হয়।
- বজাৰত বেচা-কিনাৰ বাবে মূৰাবস্তি জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীয়ে ৪ কিলোমিটাৰ নিলগত লামডিঙলৈ যাবলগা হয়।

৪.৩। সম্পদৰ স্থানাংক

সম্প্ৰদায়ৰ বিভিন্ন ধৰণৰ সম্পদৰ গৰাকীৰ অৱস্থা চিহ্নিত আৰু বিশ্লেষণ কৰি পৰিয়ালসমূহৰ সদস্যসকলৰ সম্পদৰ স্থানাংক বা ভাল-বেয়া অৱস্থাৰ স্থানাংক নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হয়। এই স্থানাংক নিৰ্ধাৰণে প্ৰকল্পৰ হিতাধিকাৰীসকলৰ আৰ্থসামাজিক স্তৰ নিৰ্দ্ধাৰণৰ বিষয়ে জনাত মূল্যায়ণকাৰীসকলক সহায় কৰে আৰু স্থানীয় মানুহৰ সম্পদ/অৱস্থা আদিৰ সংজ্ঞা আৰু সূচক নিৰ্দ্ধাৰণতো সহায় কৰে। নিম্নোক্ত মানৰ ভিত্তিৰ সহায়ত সম্পদৰ স্থানাংক নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হৈছে ঃ

ক) বৃত্তি

খ) ভূমি মালিকানা

গ) থকা ঘৰৰ ধৰণ

এই স্থানাংক নিৰ্দ্ধাৰণৰ জৰিয়তে দেখা গৈছে যে প্ৰায় ৭২.৮৫ শতাংশ লোক দৰিদ্ৰ, প্ৰায় ১৮.৫৬ শতাংশ মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ আৰু প্ৰায় ৮.৫৭ শতাংশ ধনী হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত। দৰিদ্ৰ লোকসকল ঘাইকৈ অনিয়মিত দিন হাজিৰা কৰা বনুৱা। মাজে-সময়ে আনৰ মাটি আধিত লৈ খেতি কৰে। ধনীসকলৰ দহ বিঘাতকৈ বেছি মাটি আছে, পকীঘৰ, অৰ্ধপকী ঘৰ, চাকৰি, ভালেসংখ্যক পোহনীয়া পশু, টেলিভিছন, চি ডি, মটৰ চাইকেল, ধান কল, জলসিঞ্চনৰ সুবিধা আৰু এশ কুইন্টলতকৈ অধিক ধান-চাউল আদি আছে।

তালিকা- ৩.১ ঃ সম্পদৰ স্থানাংক

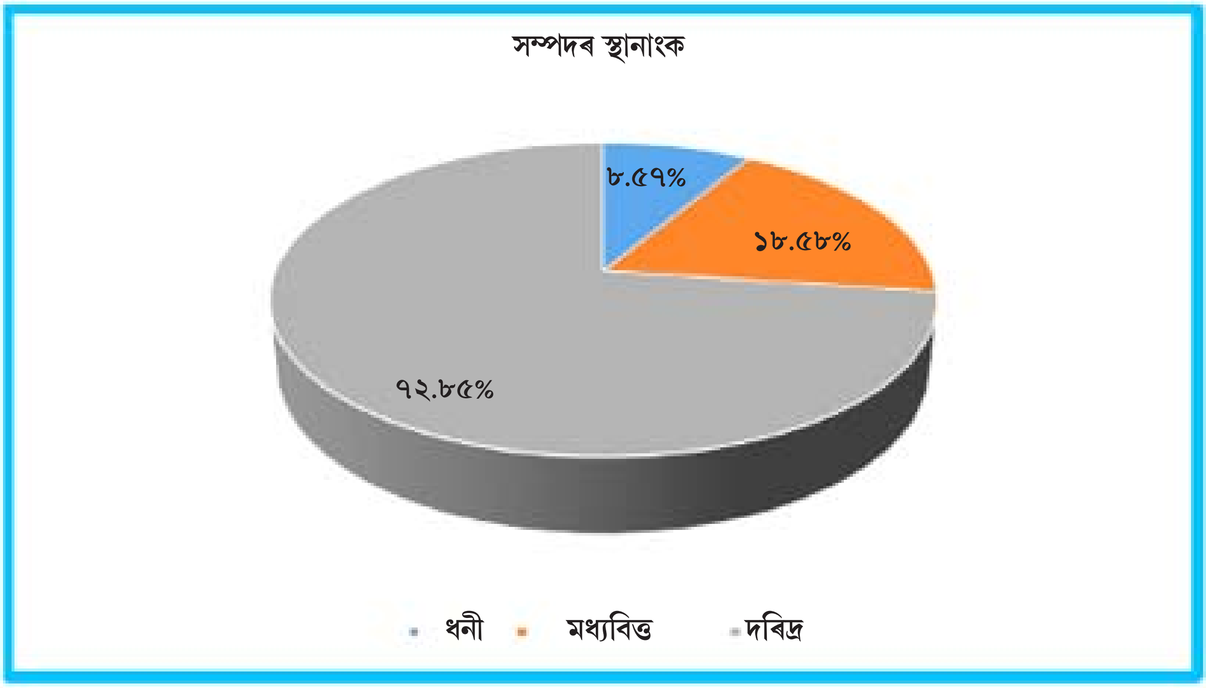

৪.৪। সময়-কাল সমীক্ষা

তালিকা- ৪.২ ঃ মূৰাবস্তি জে এফ এম চি-ৰ সময়কালীন সমীক্ষা

	বছৰ	ঘটনা	ধৰণ
স্বাধীনতাৰ আগত	১৯৪৫	ৰাজকুমাৰৰ ঘৰত ডকাইতি (গাঁওখনৰ এজন নামজ্বলা ব্যক্তি)	লুণ্ঠন
স্বাধীনতাৰ পিছত	১৯৬১	ভূমিচুক্তিৰ মতানৈক্য দুজন বিখ্যাত ব্যৱসায়ীৰ মাজত বুদ্ধ চন্দ্ৰ দাস আৰু মনোজ সৰকাৰ	ভূমিচুক্তি
	১৯৬২	এটা হাতীয়ে সঘনে গাঁওবাসীৰ জীৱনলৈ ভাবুকি কঢ়িয়াই আনিছে আৰু ঘৰ ধ্বংস আৰু শইচ ধ্বংস কৰিছিল	হাতীয়ে কৰা অনিষ্ট (পৰিশিষ্ট- ৫ ত নকল গাঠি দিয়া হৈছে)
	১৯৭২	গাঁওখনৰ পৰা মিলন চন্দ্ৰ দাসেই প্ৰথম যি প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষকৰূপে নিযুক্তি পাইছিল	প্ৰথম নিয়োগ
	১৯৮৫	প্ৰথম মাছ প্ৰজনন কেন্দ্ৰ স্থাপন	গঠনমূলক
	১৯৯০	প্ৰথম পথ নিৰ্মাণ	প্ৰথম পথৰ নিৰ্মাণ
	২০০০	প্ৰথম নলীনাদ চৰকাৰৰ সহযোগত গঢ়ি উঠিছিল যিটো সাংসদ ৰাজেন গোঁহায়ে প্ৰদান কৰিছিল	ৰিং কুঁৱাৰ নিৰ্মাণ
বিংশ শতিকা	২০১০	প্ৰথম মুৰি আৰু চিৰা কল স্থাপন	উদ্যোগ প্ৰতিষ্ঠান

সুদীৰ্ঘ কাল ধৰি সংঘটিত ঐতিহাসিক ঘটনা তথা অতীতৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনাবোৰ সম্পৰ্কে জানিবলৈ দলে সময়কালীন বিশ্লেষণ সম্পন্ন কৰে। দলৰ সদস্যসকলে স্থানীয় ঘটনাবোৰ সম্পৰ্কে গাঁওবুঢ়া, বয়োজ্যেষ্ঠ লোক-তৰুণসকলৰ সৈতেও তেওঁলোকৰ ধাৰণা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰে আৰু পৰিস্থিতিক তেওঁলোকে কিদৰে মোকাবিলা কৰিছিল, তেওঁলোকৰ জীৱনত আৰু গাঁওখনৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত সেইবোৰ ঘটনাৰ কি প্ৰভাৱ পৰিছিল সেই সম্পৰ্কেও জানিব বিচাৰে। সেইবোৰ ঘটনাৰ সময়কালীন বিৱৰণ তলত দিয়া হ'ল ঃ

জ্ঞাত তথ্য ঃ

* মূৰা সম্প্ৰদায়ৰ মানুহে গাঁওখনিত বাস কৰিছিল বাবেই গাঁওখনৰ নাম মূৰাবস্তি হ'ল।
* হাতী-মানুহৰ সংঘাত হ'ল এটা ডাঙৰ সমস্যা আৰু এতিয়ালৈকে কোনো প্ৰতিৰোধক ব্যৱস্থা লোৱা হোৱা নাই।
* চিৰা আৰু মুৰি মিল গাঁওবাসীয়ে স্থাপন কৰা অতি সৰু উদ্যোগ আৰু বেছি ভাগ পৰিয়ালৰ বাবে এটা উপাৰ্জনৰ পথ।

৪.৫। জীৱিকা কাৰ্যৰ ঋতুকালীন মানচিত্ৰায়ন

স্থানীয় লোকসকলে প্ৰস্তুত কৰা ঋতুভিত্তিক পঞ্জিকা সম্প্ৰদায়ৰ ভিতৰৰ ঋতুকালীন প্ৰৱণতাসমূহ সম্পৰ্কে তথ্য সংগ্ৰহ আৰু নিৰ্দিষ্ট হেঁচা আৰু দুৰ্বলতাবিলাকৰ সময়ক চিহ্নিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এক অত্যন্ত উপযোগী উপায়। গ্ৰুপ আলোচনাৰ সময়ত (সংগৃহীত তথ্যবোৰ যাচাই কৰাৰ বাবে আলোচনা) প্ৰায়েই মাটিৰ ওপৰত ঋতুভিত্তিক কৃষি পঞ্জিকা অংকন কৰা হয় আৰু এই পঞ্জিকাৰ মেট্ৰিক্স বা ৰেখাংকনত শিলগুটি অথবা বীজবোৰ শস্যৰ প্ৰতীক হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰি শস্যৰ অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক দেখুওৱা হয়। আনহাতে ঋতু ভিত্তিক বৃদ্ধি বা হ্ৰাস দেখুৱাবলৈ সাধাৰণ ৰেখাৰেও ৰেখাচিত্ৰ (গ্ৰাফ) অংকন কৰিব পাৰি। সমগ্ৰ বছৰ ধৰি সমগ্ৰ পৰিস্থিতিৰ ওপৰত পলকতে চাবলৈ এখন পঞ্জিকাতে ঋতুভিত্তিক প্ৰকাৰভেদৰ সমগ্ৰ বিষয়ক সামৰি ল'ব পাৰি। এই প্ৰকাৰভেদ বা পৰিৱৰ্তনবোৰ হৈছে, বৰষুণ, শস্যৰ পৰ্যায়ক্ৰম, বনুৱাৰ চাহিদা, মজুৰী ভিত্তিক নিযুক্তিৰ পৰ্যাপ্ততা, বাহিৰলৈ প্ৰব্ৰজন, মানুহৰ ৰোগত আক্ৰান্ত হোৱাৰ ঘটনা, ব্যয়ৰ পৰ্যায়সমূহ আৰু অন্যান্য গুৰুত্বপূৰ্ণ সময়বিলাক, যেনে উৎসব আদিকো ইয়াত দেখুৱাব পাৰি।

ঋতুভিত্তিক মানচিত্ৰায়নত ঘাইকৈ শস্য খেতিৰ বিষয়টোক সামৰি লোৱা হয়। ঋতুভিত্তিক মানচিত্ৰত আমি কৃষিজাত, শস্য আৰু খেতি কামৰ তিনিটা সময়, যেনে বীজ সিঁচা, শস্য ৰোপণ আৰু শস্য চপোৱাৰ নিয়মবোৰ বিবেচনা কৰাৰ লগতে গোটেই বছৰ ধৰি বিতং তথ্য সংগ্ৰহ কৰো। ঋতুভিত্তিক মানচিত্ৰায়ণৰ জৰিয়তে দেখা গৈছে যে গাঁৱত উৎপাদন কৰা ঘাই ঘাই শস্যবোৰ হৈছে— মাটিকঠাঁল, বিলাহী, আলু, জলকীয়া, বন্ধাকবি, ফুলকবি, আম ইত্যাদি। বনাঞ্চল গ্ৰুপ আলোচনাৰ সময়ত জানিব পৰা তথ্য মতে জে এফ এম চি-ৰ গাঁওবাসীসকলৰ জীৱিকাৰ প্ৰধান উপায়বোৰ হৈছে, ঘৰচীয়া পশুপালন-প্ৰজনন (গাহৰি আৰু হাঁহ-কুকুৰা), বয়ন, দিনহাজিৰা কাম, ৰাজমিস্ত্ৰীৰ কাম, চিলাই কাম, কাঠৰ আচবাবৰ কাম। এইবোৰ কাম ঋতুকালীন চৰিত্ৰৰ নহয়।

ঋতুকালীন মানচিত্র

SEASONAL MAPPING OF MURABASTI
JANUARY
FEBRUARY
MARCH
APRIL
MAY
JUNE
JULY
AUGUST
SEPTEMBER
OCTOBER
NOVEMBER
DECEMBER
MANGO
Biplab Das

মানচিত্ৰ ঃ ৩.৪ ঃ ঋতুকালীন শস্যৰ ধৰণ

কৃষিজাত শস্য	কাম-কাজৰ সময়			
		বীজসিঁচা	শস্য চপোৱা	সংগ্ৰহ
কৃষি খণ্ড	বন্ধাকবি	জুলাই	আগষ্ট	নৱেম্বৰ-ডিচেম্বৰ
	ফুলকবি	জুলাই	আগষ্ট	নৱেম্বৰ-ডিচেম্বৰ
	জলকীয়া	গোটেই বছৰজুৰি		
	মিঠালাউ	জানুৱাৰী-মাৰ্চ	——	মে-জুন
	সৰিয়হ	অক্টোবৰ	——	নৱেম্বৰ-ডিচেম্বৰ
	আম	মাৰ্চ-এপ্ৰিল	——	মে’-জুন
	মাটিকঁঠাল	এপ্ৰিল-মে’	——	মে’-জুন
অনাকৃষি খণ্ড	বয়ন	গোটেই বছৰজুৰি		
	পশুধন পালন			
	দিন মজুৰি			
	দোকানী			
	ৰাজমিস্ত্ৰী			
	ইলেকট্ৰিছিয়ান			
	দৰ্জী			

ভেন ডায়েগ্রাম

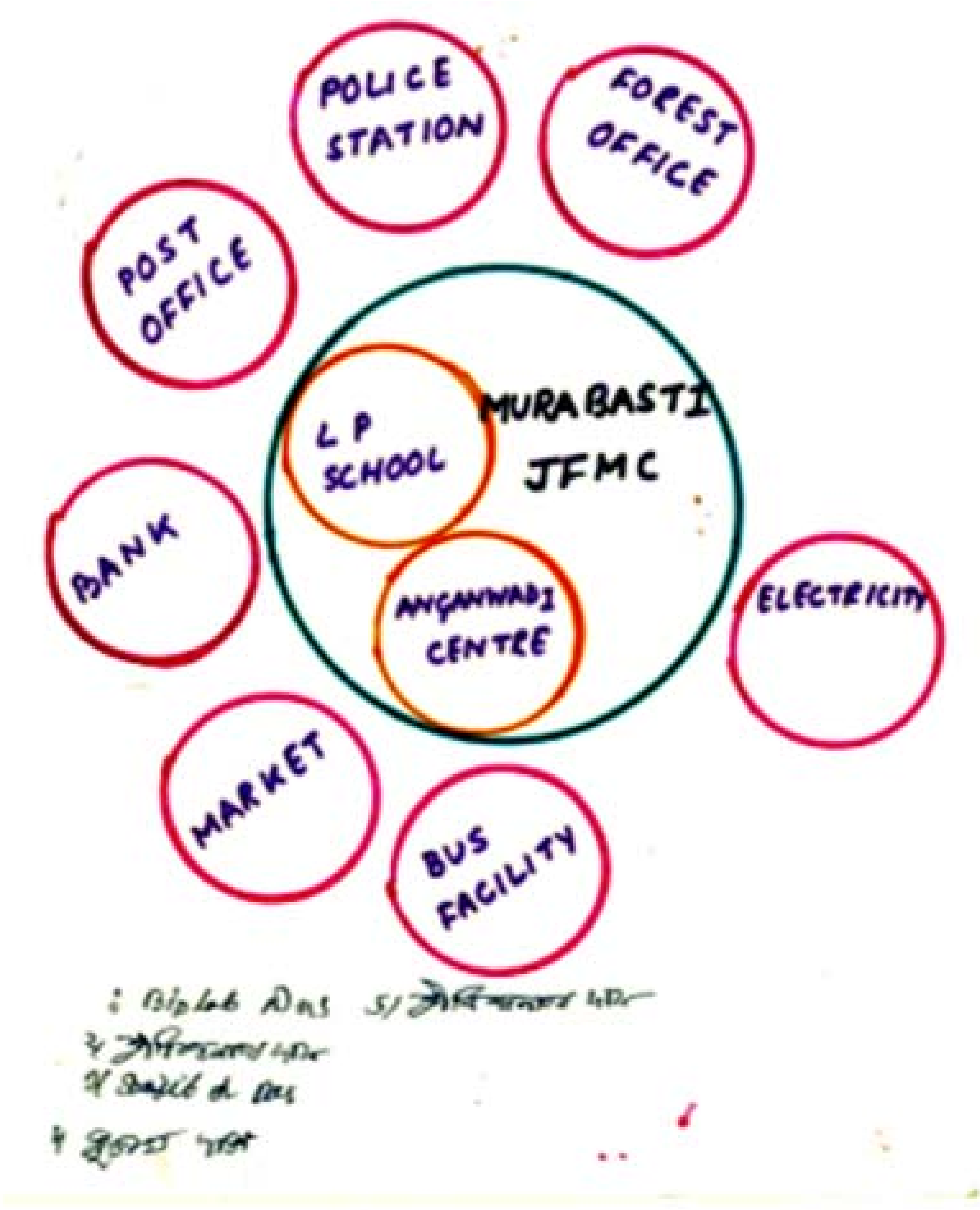
POLICE STATION
FOREST OFFICE
POST OFFICE
MURA BASTI JFMC
L P SCHOOL
BANK
ANGANWADI CENTRE
ELECTRICITY
MARKET
BUS FACILITY

চাপাট্টি ডায়েগ্রাম

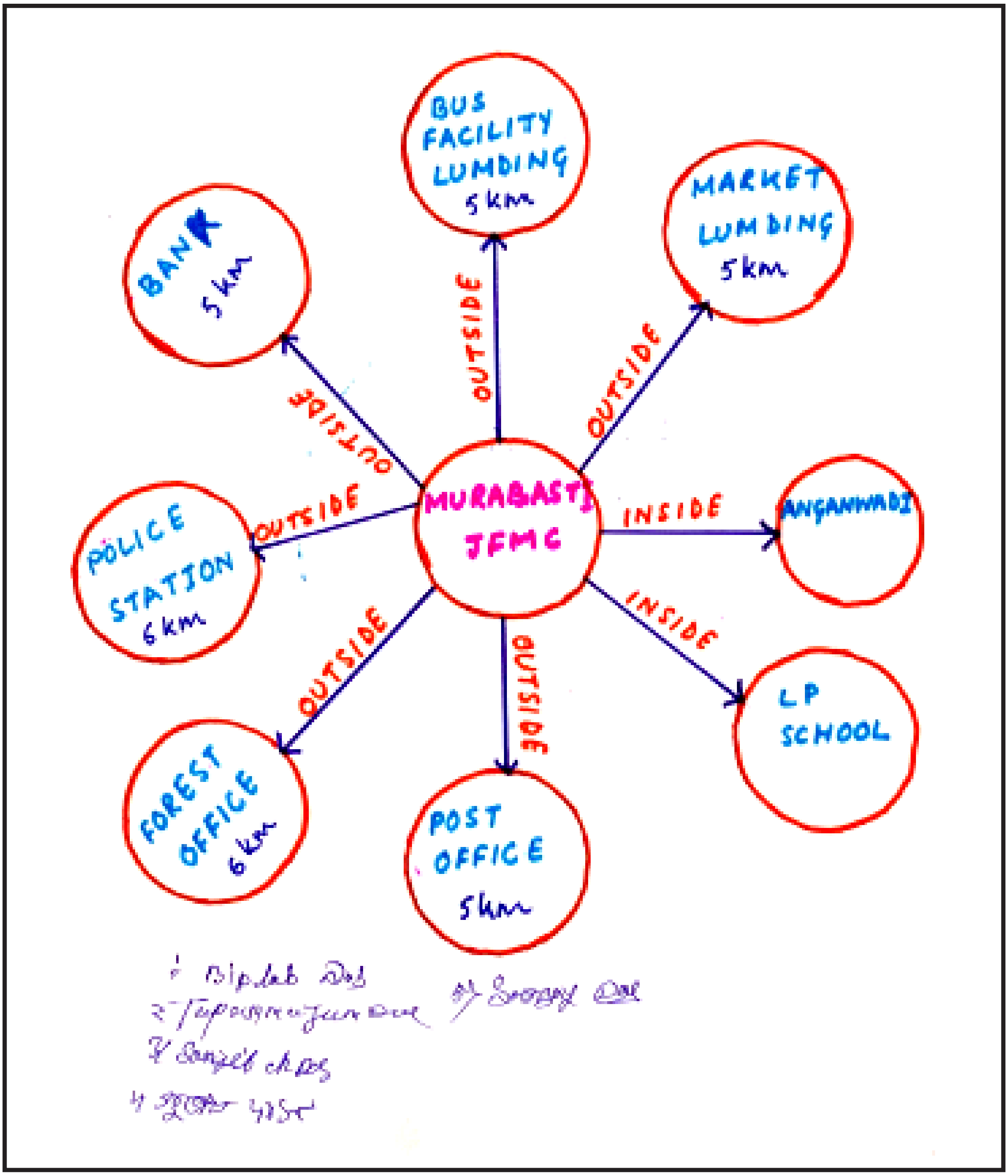
MURABASTI JFMC
BUS FACILITY LUMDING 5km
MARKET LUMDING 5km
ANGANWADI
LP SCHOOL
POST OFFICE 5km
FOREST OFFICE 6km
POLICE STATION 6km
BANK 5km
OUTSIDE
OUTSIDE
OUTSIDE
OUTSIDE
OUTSIDE
OUTSIDE
OUTSIDE
INSIDE
INSIDE

অগ্ৰাধিকাৰ স্থানাংক -ই পি এ আৰু জীৱিকা

ই পি এ কাৰ্যসূচী	খোৱাপানী A	অনাময় B	পথ C	স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰ D	ৰাজহুৱা সভাঘৰ E	বিদ্যালয় F	নম্বৰ	স্থান
খোৱাপানী A	X	B	C	A	A	A	3+	2
অনাময় B	X	X	C	B	B	B	3	3
পথ C	X	X	X	C	C	C	5	1
স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰ D	X	X	X	X	C	D	1+	4
ৰাজহুৱা সভাঘৰ E	X	X	X	X	X	E	1	5
বিদ্যালয় F	X	X	X	X	X	X	0	6

জীৱিকা কাৰ্যসূচী

জীৱিকা কাৰ্যসূচী	খাদ্য প্ৰক্ৰিয়াকৰণA	মৌ পালন B	গাড়ীচালনা C	কাপোৰ চিলাই D	কাঠমিস্ত্ৰী E	ইলেকট্ৰিচিয়ান F	প্ৰাপ্ত নম্বৰ	স্থান
খাদ্য প্ৰক্ৰিয়াকৰণA	X	A	A	A	A	A	5	1
মৌ পালন B	X	X	B	B	B	B	4	2
গাড়ীচালনা C	X	X	X	C	C	C	3	3
কাপোৰ চিলাই D	X	X	X	X	D	D	2	2
কাঠৰ আচবাব E	X	X	X	X	X	E	1	1
বৈদ্যুতিক জ্ঞান F	X	X	X	X	X	X	0	5

Priority Ranking of Murabasti

Priority Ranking – EPA

	Drinking Water (A)	Sanitation (B)	Road (C)	Health Centre (D)	Community Hall (E)	School (F)	Mark Scoring	Position
Drinking Water (A)	X	B	C	A	A	A	3+	2
Sanitation (B)	X	X	C	B	B	B	3	3
Road (C)	X	X	X	C	C	C	5	1
Health Centre (D)	X	X	X	X	C	D	1+	4
Community Hall (E)	X	X	X	X	X	E	1	5
School (F)	X	X	X	X	X	X	0	6

1. Biplab Das
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. Sanjay Das.

Priority Ranking of Nusabasti

Priority Ranking – Livelihood

	Food Processing (A)	Bee Keeping (B)	Driving (C)	Tailoring (D)	Carpentry (E)	Electrician (F)	Mark scoring	Position
Food Processing (A)	X	A	A	A	A	A	5	1
Bee Keeping (B)	X	X	B	B	B	B	4	2
Driving (C)	X	X	X	C	C	C	3	3
Tailoring (D)	X	X	X	X	D	D	2	2
Carpentry (E)	X	X	X	X	X	E	1	1
Electrician (F)	X	X	X	X	X	X	0	5

1. Biplab Das
2. Tapan Majumdar
3. Sanjib ch Das
4. [illegible]
5. [illegible]

পৰিশিষ্ট ৪

আলোকচিত্ৰ

পি আৰ এ কাৰ্যসূচীৰ মুহূৰ্তত

পৰিশিষ্ট ৫

জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ নামৰ তালিকা

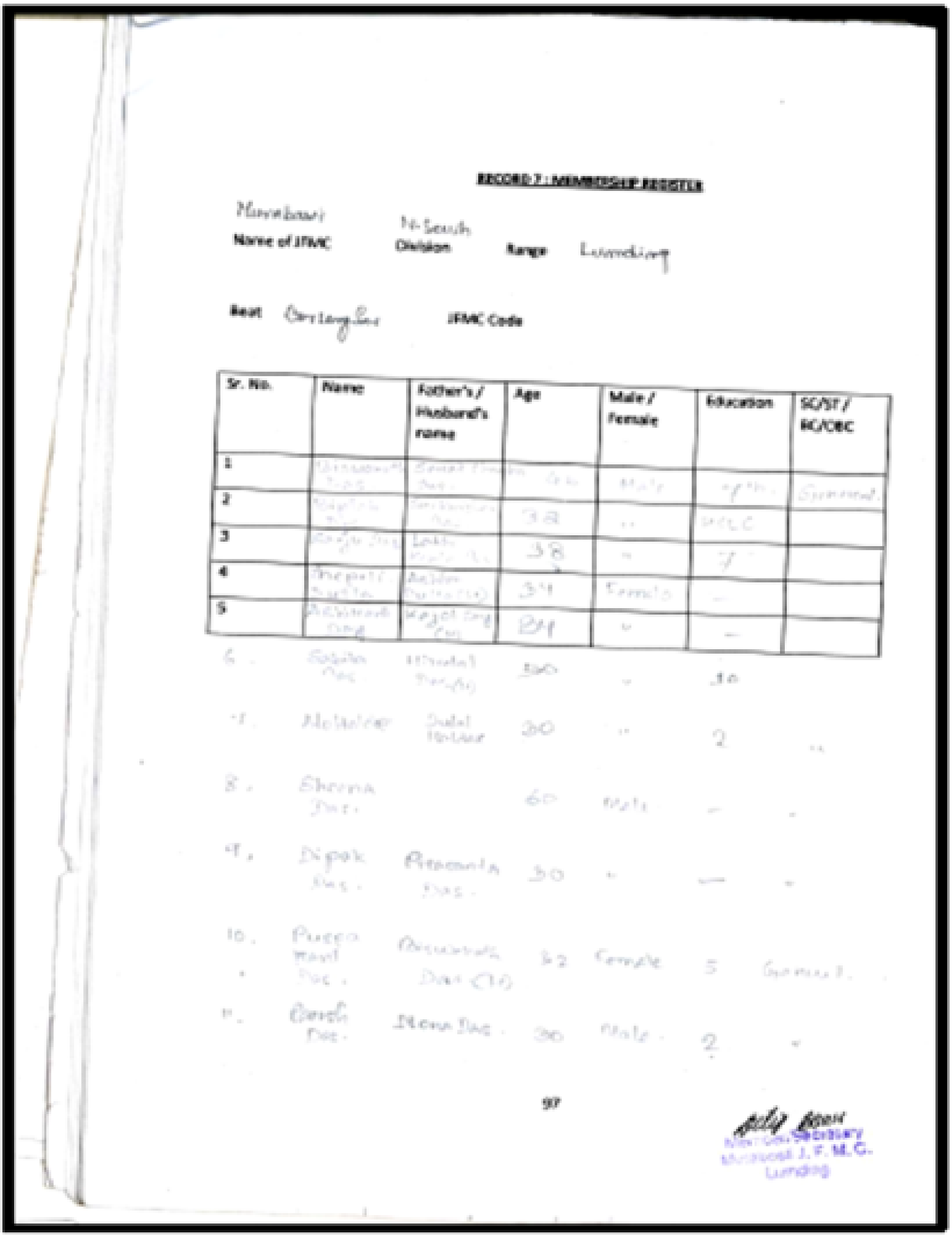

RECORD 7 : MEMBERSHIP REGISTER

Name of JFMC: [illegible] Division: N-South Range: Lumding

Beat: [illegible] JFMC Code:

Sr. No.	Name	Father's / Husband's name	Age	Male / Female	Education	SC/ST / MC/OBC
1	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Male	[illegible]	[illegible]
2	[illegible]	[illegible]	32	[illegible]	HSLC	
3	[illegible]	[illegible]	38	[illegible]	7	
4	[illegible]	[illegible]	34	Female	–	
5	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	–	
6.	[illegible]	[illegible]	30	[illegible]	10	
7.	[illegible]	[illegible]	30	[illegible]	2	[illegible]
8.	[illegible]		60	Male	–	[illegible]
9.	Dipak Das.	[illegible] Das.	30	[illegible]	–	[illegible]
10.	[illegible]	[illegible]	32	Female	5	[illegible]
11.	[illegible]	[illegible]	30	Male	2	[illegible]

97

Member Secretary
[illegible] J. F. M. C.
Lumding

Man-animal conflict list

Division: Nagaon South Division, Hojai

Range: Lumding Range

JFMC: Murabosti JFMC

Sl No	Name of the villager	Male/ Female	Age	Village	Reason
1.	Ranjit Ponja	m	40	Murabosti	The person was trampled to death by a wild elephant near Diphu-Lumding Road. The wild elephant had strayed out from the nearby Lumding RF on the night of 05-02-16

Signature	Signature	Signature	Signature
President Murabosti J.F.M.C.	Member Secretary Member Secretary, Murabosti J.F.M.C., Lumding	Range officer (M. DAHAL) Range Forest Officer, Lumding Range, Lumding	Divisional Forest Officer (S. Rahman. AFS)

পৰিশিষ্ট ৬ (নথি ১)

তালিকা-১ ঃ জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

ক্ৰমিক নং	জেএফএমচি /গাঁও	গঠনৰ তাৰিখ	কাৰ্যকৰী সদস্যৰ সংখ্যা	সভাপতিৰ নাম	সদস্য সচিবৰ নাম	গাঁও উন্নয়ন নিধিৰ ধন	প্ৰতি পৰিয়াল বা ব্যক্তিৰ বৰঙণি	সামাজিক বেৰ হয়/নহয়	লক্ষ্য প্ৰাপ্তি সম্পৰ্কে মন্তব্য	শ্ৰেণী নিৰ্ধাৰণ আৰু আৰ এফ অ'ৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ সফলতাৰ % হাৰ
১	মূৰাবস্তি	২০০৭-০৮	১১	বিশ্বনাথ দাস	দিলীপ বৰা ফৰেষ্টাৰ-১	-	—	-	—	৮০%

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন।

তালিকা-২ ঃ জে এফ এম চিৰ গাঁওভিত্তিক জনসংখ্যাৰ তথ্য

তালিকা-২ ঃ প্ৰকল্প গাঁওসমূহৰ জনসংখ্যাৰ অৱস্থা

গাঁৰৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	অনুসূচিত জাতি		অনুসূচিত জনজাতি		অ' বি চি		সাধাৰণ		মুঠ- সকলো শ্ৰেণী
		পুৰুষ	মহিলা	পুৰুষ	মহিলা	পুৰুষ	মহিলা	পুৰুষ	মহিলা	
মূৰাবস্তি	৭০	৩২	২৪	-	-	-	-	১৯৪	১৫৫	৪০৫

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন।

তালিকা-৩ ঃ জে এফ এম চিৰ বয়সৰ তথ্য

বয়স শ্ৰেণী	< ৫ বছৰ	৫-১৮ বছৰ	১৮-৪৫ বছৰ	৪৫-৬০ বছৰ	> ৬০ বছৰ
পুৰুষ	১৬	৫৫	৮২	৬৮	৫
মহিলা	১২	৫৩	৬৫	৪৩	৬
মুঠ	২৮	১০৮	১৪৭	১১১	১১

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন

তালিকা-৪ ঃ জে এফ এম চিৰ শিক্ষাগত যোগ্যতাৰ বিৱৰণ

বয়স-শ্ৰেণী	কেজি নাৰ্চাৰী	চতুৰ্থ শ্ৰেণীলৈকে	পঞ্চম-সপ্তম	অষ্টম-দশম	দশম-দ্বাদশ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ	অশিক্ষিত
< ২৫ বছৰ	৬	৬৩	৪৮	৪২	১৬	-	-	১২
> ২৫ বছৰ (প্ৰাপ্ত বয়স্ক)	০	৭৮	২৩	১৭	০	-	-	৭৮
মুঠ	৬	১৪১	৭১	৫৯	১৬	-	-	৯০

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন

তালিকা-৫ ঃ জে এফ এম চিৰ শিক্ষাগত যোগ্যতাৰ বিৱৰণ

বছৰি (টকাৰ হিাপত আয়ৰ পৰিমাণ	পৰিয়ালৰ সংখ্যা
>৫০০০ টকা	-
৫০০০-১০০০০ টকা	-
১১০০০-২০০০০ টকা	১০
২১০০০-৩০০০০ টকা	৩২
৩১০০০-৪০০০০ টকা	২৮
৪১০০০-৫০০০০ টকা	-
< ৫০০০০ টকা	-

তালিকা- ৩ ঃ ভূমি ধাৰণৰ ভিত্তিত গাঁৱৰ কৃষকসকলৰ শ্ৰেণী বিভাগ

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	ভূমি ধাৰণ অনুযায়ী কৃষকৰ শ্ৰেণী বিভাগ				মুঠ
		ধনী কৃষক > ১০ হেক্টৰ	ক্ষুদ্ৰ কৃষক ২-১০ হেক্টৰ	উপান্ত কৃষক < ২ হেক্টৰ	ভূমিহীন পৰিয়াল	
১	মূৰাবস্তি	-	-	২৫	৩১	৫৬
	মুঠ	-	-	২৫	৩১	৫৬

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা প্ৰতিবেদন

তালিকা- ৪ ঃ জে এফ এম চিৰ পশুধনৰ সংখ্যা

ক্ৰমিক নং	গাঁৱৰ নাম	গাঁও ভিত্তিক পশুধনৰ সংখ্যা					
১	মূৰাবস্তি	গৰু	ছাগলী	ম'হ	গাহৰি	হাঁহ-কুকুৰা	মুঠ
		৮০	১৪০	-	-	১২৭	৩৪৭

উৎস ঃ ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা প্ৰতিবেদন

তালিকা- ৫ ঃ গাঁও ভিত্তিক আন্তঃগাঁথনি

ক্ৰমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)	বৰ্তমানৰ অৱস্থা
১	প্ৰধান পথ	ভিতৰত	০ কিঃ মিঃ	ভাল
২	বিদ্যুৎ	ভিতৰত	০ কিঃ মিঃ	ভাল
৩	গেছ সংযোগ	ভিতৰত	০ কিঃ মিঃ	ভাল
৪	পৰিবহণ	বাহিৰত	৭ কিঃ মিঃ	ভাল
৫	প্ৰাথমিক চিকিৎসা কেন্দ্ৰ	বাহিৰত	৭ কিঃ মিঃ	ভাল
৬	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	০ কিঃ মিঃ	ভাল
৭	ডাকঘৰ	বাহিৰত	১ কিঃ মিঃ	ভাল
৮	বেংক	এছবিআই,ইউবিআই, এজিভিবি (লামডিং)	২ কিঃ মিঃ	ভাল
৯	ফোন	-	-	-
১০	অংগনবাড়ি কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	০ কিঃ মিঃ	ভাল
১১	গাঁও পঞ্চায়তৰ কাৰ্যালয়	ভিতৰত	০ কিঃ মিঃ	ভাল

তালিকা- ৬ ঃ কৃষিজাত শস্য

শস্যৰ প্ৰকাৰ	বৰ্ষা নিৰ্ভৰ		জলসিঞ্চন	
	শস্যৰ নাম	এলেকা হেক্টৰ হিচাপত	শস্যৰ নাম	এলেকা হেক্টৰ হিচাপত
খাৰিফ	ধান (আইজং, পংকজ)	২০.৪৫	-	-
ৰবি শস্য	সৰিয়হ	৪ হেঃ	-	-
অন্যান্য	উদ্যানশস্য (ভেন্দি, জলকীয়া আদি)	২২ হেঃ	-	-

উৎস ঃ পি আৰ এ

তালিকা-৭ ঃ গাঁৱৰ শস্য উৎপাদন ৰূপৰেখা

শস্যৰ প্ৰকাৰ	মুঠ উৎপাদন (আনুমানিক) কিঃগ্ৰাঃত	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	উৎপাদন কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা
ধান	১২৬০ কুইন্টল	৫৬	৬১.৬১
সৰিয়হ	৪৫ কুইন্টল	২৫	১১.২৫
শাক-পাচলি	৬০০ কুইন্টল	৫৬	২৬.৭৮

তালিকা- ১১ ঃ পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা

প্ৰকাৰ	১-৩ মাহ	৩-৬ মাহ	> ৬ মাহ
শস্যৰ অৱশিষ্ট	—	✓	-
গছৰ পৰা খাদ্য	—	✓	—
ঘাঁহ	✓	✓	✓
সেউজীয়া খাদ্য	✓	✓	✓
বনাঞ্চলত চাৰণ	—	✓	—

উৎস ঃ পি আৰ এ

তালিকা- ১২ ঃ গাঁৱৰ বজাৰৰ অৱস্থান

ক্ৰয়ৰ বাবে	অৱস্থান	যদি অন্য গাঁৱত, গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)
গেলামাল/সুলভ মূল্যৰ দোকান	ভিতৰত	০ কিঃমিঃ
সাপ্তাহিক বজাৰ	বাহিৰত	২ কিঃমিঃ
প্ৰধান বজাৰ	বাহিৰত	২ কিঃমিঃ
বন নিগম বিক্ৰী বিভাগ	—	—
টেণ্ডু পাট্টা পি এইচএ ডি	—	—
মাছৰ বজাৰ	বাহিৰত	২ কিঃমিঃ
ভেষজ উদ্ভিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
অন্যান্য বিশেষ	—	—

উৎস ঃ পি আৰ এ

তালিকা- ১০ ঃ জলসম্পদ সুবিধাৰ পৰ্যাপ্ততা

জলৰ উৎস	সংখ্যা	পানীৰ পৰ্যাপ্ততা (উপযুক্ততা, ঋতুকালীন)	ব্যৱহাৰ (খোৱাৰ বাবে, জলসিঞ্চন, গা ধোৱা)
জল সংৰক্ষণ	-	-	-
বান্ধ	-	-	-
দমকল	১০	পৰ্যাপ্ততা	খোৱাপানী
নদী-নলা	১	ঋতুকালীন	গা-ধোৱা
জুৰি	-	-	-
খাল	-	-	-
জলাধাৰ			
অন্যান্য, কুঁৱা	৪(ব্যক্তিগত) ১(চৰকাৰী)	পৰ্যাপ্ত	খোৱা

উৎস ঃ পি আৰ এ

তালিকা- ১১ ঃ শক্তি ব্যৱহাৰ

ইন্ধনৰ প্ৰকাৰ	নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ সংখ্যা	নিৰ্ভৰশীল মাহৰ সংখ্যা	উৎস (স্থানীয় গাঁও, বন, অন্যান্য উৎস)	মুখ্য / গৌণ
কাঠখৰি	৭০টা পৰিয়াল	গোটেই বছৰ	বনাঞ্চল	মুখ্য
কেৰাচিন	৫০টা পৰিয়াল	গোটেই বছৰ	বজাৰ	গৌণ
গোবৰ জৈৱ গেছ	-	-	-	-
গোবৰ পিঠা	-	-	-	-
ৰন্ধন গেছ	২১টা পৰিয়াল	গোটেই বছৰ	চৰকাৰী	গৌণ
বৈদুতিক চৌকা	-	-	-	-
সৌৰ	-	-	-	-

উৎস ঃ পি আৰ এ

তথ্য-II ঃ জীৱিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ

তালিকা- ১৫ ঃ কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কম উৎপাদন	■ পৰম্পৰাগত কৃষি পদ্ধতি ■ বছৰেকত এবিধ শস্যৰ খেতি ■ সাৰ, কীটনাশক, পতংগ নাশক দৰৱ আদিৰ ব্যৱহাৰ অতি নগণ্য। ■ জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ অভাৱ। ■ কৃষি আন্তঃগাঁথনি, আধুনিক সা-সঁজুলি আৰু যন্ত্ৰপাতি আদিৰ অভাৱ। ■ উচ্চ উৎপাদনশীল বীজ সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱ।	■ উপযুক্ত আৰু উচ্চমানৰ সাৰ, কীটনাশক আদিৰ প্ৰয়োগ। ■ নতুন আৰু অত্যাধুনিক প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগ। ■ সু-সংগদ্ধ প্ৰশিক্ষণ। গাঁওবাসীয়ে উন্নত কৃষি ব্যৱস্থাক আকোঁৱালি লোৱা। ■ উচ্চ উৎপাদনক্ষম বীজ ব্যৱহাৰৰ আঁচনি	■ টেক্টৰ ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ। ■ কৃষি-নীতি উন্নতকৰণৰ কাৰ্যসূচী ■ সাৰ, কীটনাশক, বৰ্ণসংকৰ বীজ আদিৰ অতি কমৰ ব্যৱহাৰ।
ভঁৰাল আৰু উৎপাদন	■ সংৰক্ষণ পদ্ধতি সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱ। ■ বিদ্যুতৰ সৰবৰাহ নোহোৱাৰ বাবে শীতল মজুতৰ অভাৱ।	■ বিক্ৰী নোহোৱা সামগ্ৰী দীৰ্ঘকাল ধৰি মজুতৰ সুবিধা। ■ উপযুক্ত শস্য মজুত কৰি ৰখাৰ সুবিধা	■ পেকেজিং ■ পৰিবহণ আৰু বিপণণ
বিপণন	■ পৰিবহণ ব্যৱস্থা অতি শোচনীয়। ■ মধ্যভোগীৰ বাবে বজাৰৰ সৈতে পোনপটীয়া যোগাযোগ স্থাপন কৰিব নোৱাৰে। ■ বিপণন কলা-কৌশল সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ, বিক্ৰীৰ পৰম্পৰাগত পদ্ধতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰতা।	■ প্ৰকৃত পৰিবহণ ব্যৱস্থাই কৃষকসকলক তেওঁলোকৰ সামগ্ৰী নিকটৱৰ্তী বজাৰলৈ লৈ যোৱাত সহায় কৰিব। ■ মধ্যভোগীক আঁতৰাই বজাৰ মূল্য সৰ্বোচ্চ হাৰত বৃদ্ধি কৰা। ■ বৰ্তমান বজাৰৰ পৰিস্থিতি আৰু তেওঁলোকৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বৰ্তমান মূল্যৰ বিষয়ে অধিক জ্ঞান।	■ ক্ৰেতা-বিক্ৰেতাৰ মিলন

তালিকা- ১৭ ঃ পশুধন

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
চৰণীয়া ভূমি কম	প্ৰযোজ্য নহয়	-	-
পশু খাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা	■ শোচনীয় বিত্তীয় অৱস্থাৰ কাৰণে বজাৰৰ পৰা ক্ৰয় কৰাৰ অক্ষমতা। ■ গছ-গছনিৰ পৰা পশুখাদ্য, শস্যৰ অৱশিষ্টাংশ কেৱল ৩-৬ মাহৰ বাবে পৰ্যাপ্ত। বছৰ জুৰি পৰ্যাপ্ত নহয়।	■ পশুপালনৰ দ্বাৰা উচ্চ উপাৰ্জন ■ সুবিধা লাভ কৰিব পাৰিলে পশু খাদ্যৰ বাবে ভাল ঘৰুৱা বজাৰ আৰু এই সুবিধাই জীৱিকাৰ বিকল্প সুযোগ সৃষ্টি কৰিব।	পশুধন খণ্ডৰ উন্নত সুবিধাৰ বাবে পশুচিকিৎসা বিভাগৰ সৈতে সংযোগ স্থাপন
পশু চিকিৎসা ব্যৱস্থা	■ পশু চিকিৎসাৰ কোনো কেন্দ্ৰ নাই। ■ যথোপযুক্তভাৱে পশু পালন-প্ৰজনন সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ।	■ ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণ ■ গৃহপালিত পশুৰ জীৱনকাল (আয়ুস) বৃদ্ধি। ■ গাঁওবাসী পশুপালনৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হোৱাৰ লগতে এই সম্পৰ্কীয় সজাগতা বৃদ্ধি হ'ব।	
দুগ্ধ উৎপাদন	■ পশু খাদ্যৰ অভাৱ ■ দুগ্ধ উৎপাদ বৃদ্ধিৰ বাবে বিজ্ঞানসন্মত পশুপালন সম্পৰ্কীয় জ্ঞানৰ অভাৱ।	■ দুগ্ধ উৎপাদনৰ প্ৰশিক্ষণৰ দ্বাৰা উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিব পৰা যায় ■ দুগ্ধৰ উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাব অধিক উৎপাদনক্ষম উন্নত জাতৰ পশুধনৰ ব্যৱহাৰ	
দুগ্ধ বজাৰ	■ প্ৰত্যক্ষ দুগ্ধ বজাৰৰ সৈতে যোগাযোগ কম ■ বিভিন্ন দুগ্ধজাত দ্ৰব্যৰ বজাৰ চাহিদাৰ প্ৰতি জ্ঞান নহয়	■ বৃহৎ দুগ্ধ বজাৰৰ চাহিদা	

তালিকা- ১৭ ঃ বিশেষ দক্ষতা ঃ হস্ততাঁত

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কেঁচামালৰ পৰ্যাপ্ততা	■ ঢুকি পোৱা স্থানৰ ভিতৰত (বজাৰ ৭ কিঃ মিঃ দূৰত) কেঁচামালৰ অভাৱ ■ ভঁৰাল নাই।	■ কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপনৰ বাবে উমৈহতীয়া ঠাই।	■ কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপন।
উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ গুণগত মান	■ উচ্চ মানৰ সামগ্ৰীৰ ভঁৰাল ■ পৰম্পৰাগত যন্ত্ৰপাতিৰ ব্যৱহাৰ	■ নতুন বজাৰ উলিওৱাৰ কাৰণে উন্নতমানৰ সামগ্ৰী উৎপাদন।	■ আধুনিক যন্ত্ৰপাতি আৰু সা-সঁজুলিৰ বিষয়ে প্ৰশিক্ষণ। ■ গাঁওবাসীসকলক উন্নত প্ৰযুক্তি প্ৰদান।
বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তা	■ মান সন্মত বজাৰৰ অভাৱ ■ মূল্য নীতিৰ অভাৱ ■ প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে সংযোগ নাই ■ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী বা নতুন প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদন কৰা নহয়	■ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদনৰ জৰিয়তে নতুন নতুন বজাৰ উলিওৱা	■ উৎপাদিত সামগ্ৰী বৃহৎ পৰিমাণে ক্ৰয়ৰ বাবে প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে চুক্তিৰ ব্যৱস্থা
ঋণৰ সুবিধা	■ বেংক বা ডাকঘৰৰ ছেভিংছ বেংকৰ সৈতে সংযোগ নাই। ■ চৰকাৰ আৰু বেংকসমূহৰ উন্নয়ন আঁচনিবোৰ সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱ	■ চৰকাৰৰ দ্বাৰা বিত্তীয় সাহায্য ■ সহজতে ঋণ লাভৰ সুযোগ প্ৰদান	■ ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ, নিৰ্ধাৰিত কালৰ ভিত্তিত (টাৰ্ম ল'ন), কাৰ্যকৰী (চলিত) মূলধনৰ ব্যৱস্থা
বিবিধ প্ৰকাৰ উৎপাদন	■ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী বা নতুন প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদন নকৰা ■ দ্ৰব্যৰ বহুমুখীতা সম্পৰ্কীয় ধাৰণাৰ অভাৱ	■ আধুনিক যুগৰ বজাৰৰ চাহিদা অনুসৰি চাহিদা থকা সামগ্ৰীৰ উৎপাদন	■ দক্ষতা উন্নতকৰণ আৰু নতুন সামগ্ৰী তথা বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদন সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ

তালিকা- ১৮ ঃ ঋণৰ সুবিধা

বাধাসমূহ	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
ঋণগ্ৰস্ততা	নাই	■ নিকটৱৰ্তী এলেকা আধুনিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন	
সুতৰ হাৰ	■ বেচৰকাৰী ঋণদাতাসকলৰ দ্বাৰা উচ্চ হাৰত সুদ ধাৰ্য	■ ৰাজ সাহায্য হাৰত ঋণৰ ব্যৱস্থা	
ঋণৰ পৰ্যাপ্ততা	■ ৰিস্ক লোৱাত ভয় ■ নথি-পত্ৰ সম্পৰ্কীয় জ্ঞানৰ অভৱা	■ ষ্টাৰ্ট-আপছ উদ্যমিতা প্ৰকল্প (ভেঞ্চাৰ)	
বন্ধকৰ অসুবিধা	■ বন্ধক ৰখা সম্পত্তিৰ যথোপযুক্ত নথি প্ৰস্তুতকৰণৰ অভাৱ	■ এলেকাত যথোপযুক্ত দলিল পত্ৰ বা নথি তৈয়াৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত সজাগতাৰ অভাৱ	

Approved

Divisional Forest Officer
Nagaon South Division
Hojai.